

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra teritoriálních studií

Bakalářská práce

2023

Jonáš Kulveit

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra teritoriálních studií

**Vnitrostátní a mezinárodní kontext Ruskem
pořádaných olympijských her 2014 v Soči**

Bakalářská práce

Autor práce: Jonáš Kulveit

Studijní program: Teritoriální studia

Vedoucí práce: PhDr. David Emler, Ph.D.

Rok obhajoby: 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 31.07.2023

Jonáš Kulveit

Bibliografický záznam

KULVEIT, Jonáš. *Vnitrostátní a mezinárodní kontext Ruskem pořádaných olympijských her 2014 v Soči*. Praha, 2023. 35 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. David Emler, Ph.D.

Rozsah práce: 64 817 znaků

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá mimosportovním rozměrem zimních olympijských her 2014 v Soči. Ačkoliv si ve spojitosti s olympiádou každý vybaví především různé sportovní závody a turnaje, jedná se o natolik významnou a globálně sledovanou událost, že je nemožné ji oprostit od politických, společenských či bezpečnostních otázek. Výjimkou nebyly ani hry v Soči, které měly pro ruské vedení v čele s Vladimírem Putinem důležitý strategický význam. Tato práce se snaží zanalyzovat, jak olympijské hry 2014 ovlivnily ruskou vnitrostátní situaci a mezinárodní postavení a směřování Ruska.

Nejprve je v práci rozebráno, z jakých důvodů se ruské vedení rozhodlo ucházet o pořádání olympiády 2014. Pozornost je věnována i dřívějším hrám, silně ovlivněným mimosportovními okolnostmi, když především v období studené války měly mezinárodní vztahy na olympijské hry výrazný dopad. V první ze dvou hlavních kapitol práce je analyzován vnitrostátní rozsah her. Je zde rozebráno, jakým způsobem olympiáda ovlivnila smýšlení zdejší veřejnosti, jaký měla vliv na ruské ozbrojené složky či jaké byly její dopady na samotné město Soči. Druhá kapitola se věnuje mezinárodní rovině olympiády. V souvislosti s hrami jsou zde analyzovány změny v mezinárodním nahlížení na Ruskou federaci. Poté se práce zabývá nejmarkantnějším politickým odkazem olympijských her 2014, kterým byla ruská anexe ukrajinského Krymu, započatá pouhých pár dní po ukončení sportovního dění v Soči.

Abstract

This bachelor thesis deals with non-sports dimension of the 2014 Winter Olympic Games in Sochi. Although everyone associates the Olympics with various sports competitions and tournaments, it is such a significant and globally observed event that it is impossible to exempt it from political, social or security issues. The Sochi Games were no exception, as they had important strategic significance for the Russian leadership, led by Vladimir Putin. This paper attempts to analyse how the 2014 Olympic Games affected Russia's domestic situation and its international position and policy.

First, the thesis discusses the reasons why the Russian leadership decided to bid for the 2014 Olympics. Attention is also paid to the earlier Games, heavily influenced by extra-sporting circumstances, when, especially during the Cold War, international relations had a significant impact on the Olympics. The first of the two main chapters of the thesis analyses the national scope of the Games. It discusses how the Olympics influenced the mindset of the local public,

the Russian armed forces or the city of Sochi itself. The second chapter focuses on the international dimension of the Olympics. In the context of the Games, changes in the international perception of the Russian Federation are discussed there. The thesis then examines the most salient political legacy of the 2014 Olympics, which was Russia's annexation of Ukraine's Crimea, which began just a few days after the end of the Sochi sporting events.

Klíčová slova

Krym, olympijské hry, Rusko, Soči, Vladimir Putin

Keywords

Crimea, Olympic Games, Russia, Sochi, Vladimir Putin

Title

The National and International Context of the 2014 Olympic Games Hosted by Russia

Poděkování

Rád bych na tomto místě v první řadě poděkoval PhDr. Davidu Emlerovi, Ph.D. za odborné vedení práce a za spoustu užitečných tipů, rad či poznatků k jejímu zpracování. Dále bych chtěl poděkovat mé rodině, především mým rodičům, za morální podporu během psaní práce.

Obsah

ÚVOD	2
HISTORIE PROVÁZANOSTI OLYMPIJSKÝCH HER A POLITIKY	6
1 VNITROSTÁTNÍ KONTEXT ZIMNÍCH OLYMPIJSKÝCH HER 2014 V SOČI.....	10
1.1 SJEDNOCENÍ NÁRODA A OBČANSKÁ Hnutí	10
1.2 DOPADY NA MĚSTO SOČI.....	16
1.3 OZBROJENÉ SLOŽKY A OTÁZKA BEZPEČNOSTI	18
2 MEZINÁRODNÍ KONTEXT ZIMNÍCH OLYMPIJSKÝCH HER 2014 V SOČI.....	22
2.1 MEZINÁRODNÍ PRESTIŽ RUSKA	22
2.2 RUSKÁ ANEXE KRYMU	24
ZÁVĚR	30
SUMMARY	32
POUŽITÁ LITERATURA	34

Úvod

Olympijské hry jsou největší světovou sportovní událostí. Během několika týdnů jejich konání se veškeré soustředění sportovní veřejnosti upíná do hostitelského města olympiády. Stejně tak tomu bylo roku 2014 v případě Soči.¹ Hry mají navíc kromě sportovního dění i natolik výrazný společenský či politický podtext, že jim často určitou pozornost věnují i lidé, kteří se běžně o sport vůbec nezajímají. Co však obvykle motivuje a naopak odrazuje velká města, aby se o pořádání olympijských her ucházela?

Hostitelské město her získává v průběhu olympiády jedinečnou příležitost ukázat se celému světu v nejlepším možném světle. Jejich zdařilý průběh posléze může jednak výrazně zlepšit renomé hostitelského města i celého státu, jednak probudit u zdejšího obyvatelstva sportovní nadšení. Zároveň pořádání her může působit jako impuls k modernizaci zdejší sportovní, městské či dopravní infrastruktury, vytvoření nových pracovních pozic nebo vylepšení fungování veřejných městských služeb. S celkovým oživením města pak souvisí i další častá ambice spojená s pořádáním olympijských her, a to přilákat do něj více turistů.²

Pro dosažení všech těchto cílů, stejně jako k uspořádání kvalitní olympiády samotné, je však zapotřebí vynaložení značného množství financí. Obzvláště v případech, kdy se v hostitelském městě nenachází dostatečně kvalitní zázemí a je zapotřebí postavit nové, vyplouvá na povrch řada pochybností. Bývají například pokládány otázky, zda najdou nové olympijské areály uplatnění i po skončení her či zda by nenašly finance vynaložené k jejich uspořádání větší přínos jinde. Mnohdy samotní rezidenti města, ucházejícího se o hostění olympiády, považují hry za zbytečnou finanční zátěž. Nadále často namítají, že v důsledku konání olympiády dojde k růstu cen bydlení, nenávratným ekologickým škodám a znečištění města či ke zvýšení hluku a dopravních komplikací v průběhu her.³

V posledních letech lze zaznamenat klesající ochotu zemí západní civilizace pořádat olympijské hry či další velké sportovní akce. Za tímto trendem stojí především vysoké výdaje spojené s hostěním sportovních turnajů. Naopak země s rozvíjejícími se trhy často mívají podstatně menší rozpočtová omezení k jejich pořádání. I díky tomu bylo možné v posledních

---

¹ Zimní olympijské hry, konané v ruském přímořském městě Soči, probíhaly od 6. února do 23. února 2014. Jednalo se v pořadí o 22. zimní olympijské hry a o druhou olympiádu konající se na ruském území. Představili se na ní sportovci z 88 zemí světa.

² Martin Müller, „Popular Perception of Urban Transformation through Megaevents: Understanding Support for the 2014 Winter Olympics in Sochi“, *Environment and Planning C: Government and Policy* 30, č. 4 (2012): 693–696, <https://doi-org.ezproxy.is.cuni.cz/10.1068/c11185r> (staženo 8. března 2023).

³ Mueller, „Popular Perception of Urban Transformation through Megaevents“, 693–696.

letech zaznamenat velký počet mezinárodních sportovních akcí konaných mimo státy Západu.⁴ V řadě případů se navíc jedná o země s nedemokratickým zřízením, které se skrze sport snaží zastínit různé vnitrostátní problémy a naopak výrazně posílit svou mezinárodní prestiž.⁵

O oficiálních cílech Ruské federace, spojených s pořádáním olympiády, se veřejnost dozvěděla roku 2003, čtyři roky před definitivní volbou hostitelského města zimních her 2014. Dle Olympijské charty muselo v této době každé z kandidátských měst deklarovat, jaké by bylo dědictví olympiády konané na jeho půdě. Ruská administrativa slibovala, že skrze hry zlepší životní prostředí v Soči, navýší počet zdejších přírodních chráněných oblastí a zvýší povědomí o ekologických problematikách mezi ruskou populací. Také zde měly díky olympiádě být postaveny pro Soči nezbytně nutné lyžařské tratě, sjezdovky a skokanské můstky. Ty posléze měly mimo jiné přispět k nárůstu zájmu ruské mládeže o zimní sporty. Kromě toho roku 2003 oficiální kandidatura Soči slibovala utvořit z města celoročně prvotřídní turistickou destinaci, a to výstavbou kvalitních hotelů při pobřeží města či zmodernizováním zdejších zábavních a obchodních zařízení. Samozřejmě už v té době vyvstávala otázka, zda by ruské vedení těmto ambiciózním plánům skutečně dostalo. Již v minulosti pořadatelé her slibovali jejich výrazný pozitivní odkaz, například v podobě oživení pořadatelského města, ekonomického růstu země či vzniku nových pracovních pozic. Tyto sliby však často končily nenaplněné.⁶

Později se k ruským cílům skrze pořádání zimních olympijských her vyjadřoval i prezident Ruské federace Vladimir Putin. Znovu zdůraznil potřebu učinit ze Soči turistické letoviště, které bude lákavé jak pro návštěvníky ze zahraničí, tak především pro samotné Rusy. Tyto snahy byly součástí iniciativy učinit Rusko více turisticky atraktivní pro zdejší občany a snížit tak jejich potřebu cestovat za hranice země. Také chtěl posílit vztahy s dalšími státy a vylepšit celkové mezinárodní vnímání své země. K tomu mělo dojít během her, kdy měl celý svět spatřit Rusko v jeho nejlepší možné podobě. Kromě toho měly dle slov Vladimira Putina olympijské hry přispět ke zkvalitnění infrastruktury a životních podmínek v Soči nebo k vytvoření špičkových sportovních areálů, které posléze budou sloužit k přípravě vrcholových

---

⁴ Kromě olympiády v Soči se jednalo o hry v Riu de Janeiru (2016) a Pekingu (2008, 2022), mistrovství Evropy ve fotbale v Polsku a na Ukrajině (2012), či světové fotbalové šampionáty v Jihoafrické republice (2010), Brazílii (2014), Rusku (2018) a v Kataru (2022). Mueller, „Popular Perception of Urban Transformation through Megaevents“, 695.

⁵ Michał Marcin Kobierecki, „Russia and Its International Image: From Sochi Olympic Games to Annexing Crimea“, *International Studies* 18, č. 2 (2016): 172, <https://doi.org/10.1515/ipcj-2016-0016> (staženo 4. března 2023).

⁶ Robert W. Orttung a Sufian N. Zhemukhov, *Putin's Olympics: The Sochi Games and the Evolution of Twenty-First Century Russia* (London: Routledge, 2017), 104–105.

ruských sportovců.⁷ Kromě těchto oficiálních důvodů ohledně ruského zájmu o pořádání zimních olympijských her 2014 však lze předpokládat, že existovaly i další, veřejně nevyřčené, cíle Kremlu spojené s kandidaturou města Soči.

Tím hlavním na globální úrovni mělo být navrácení pozice světové supervelmoci z dob Sovětského svazu. Dle mnoha odborníků však nešlo o spontánní cíl spojený čistě s olympijskými hrami 2014. Naopak, jednalo se o dlouhodobější ruskou strategii, kdy za pomoci velkolepých projektů mělo obnovit svou dřívější národní velikost. Jednalo se například o stavební projekty, jako byla rozsáhlá rekonstrukce města Vladivostok z důvodu zdejšího konání summitu Asijsko-pacifického hospodářského společenství (*Asia-Pacific Economic Cooperation*, APEC) roku 2013 či výstavba Inovačního centra Skolkovo v Moskvě. Druhým typem velkolepých projektů bylo právě pořádání mezinárodních sportovních akcí, kromě olympiády 2014 například univerziáda v Kazani konaná o rok dříve či především fotbalové mistrovství světa v roce 2018. Tyto celosvětově viditelné projekty představovaly pro Kreml preferovanou cestu k posílení mezinárodního postavení Ruska, zároveň skrze ně mělo docházet k semknutí zdejšího lidu.⁸

Skrze olympiádu mělo být zároveň předvedeno, že se Kremlu zdařilo navrátit stabilitu do neklidné oblasti Kavkazu, v jejíž blízkosti se město Soči nachází. Rusko pak mělo být na hrách demonstrováno jako silné, hrdé a bohaté, a to nejen před zraky ostatních států, ale především vlastního lidu. Díky tomu měly být ruské veřejnosti navráceny jednota a národní smýšlení. Z toho by pak logicky plynulo i zvýšení popularity a autority samotného Vladimira Putina uvnitř země.⁹

Cílem této práce je zanalyzovat vliv a rozsah Ruskem pořádaných zimních olympijských her 2014 na zdejší vnitrostátní dění a na mezinárodní situaci. Za účelem podrobného rozebrání této problematiky si práce pokládá otázku: „Jaký byl vliv olympijských her 2014 v Rusku na zdejší vnitrostátní situaci a na mezinárodní postavení a směřování Ruska?“ Mimosportovnímu rozsahu her obvykle bývá na úkor výkonů jednotlivých sportovců či národních týmů přikládána nízká pozornost. I proto jsem se v mé práci rozhodl zanalyzovat tuto stránku olympijských her. Nejzajímavější pro mě v tomto ohledu byla právě olympiáda v Soči, jednak z důvodu

---

⁷ Kobierecki, „Russia and Its International Image“, 171–172.

⁸ Jonathan Grix a Nina Kramareva, „The Sochi Winter Olympics and Russia’s unique soft power strategy“, *Sport in Society* 20, č. 4 (2017): 464, <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1100890> (staženo 11. února 2023).

⁹ Kobierecki, „Russia and Its International Image“, 172–173.

autoritářských tendencí ruského režimu, jednak kvůli provázanosti těchto her s následnou ruskou anexí Krymu.

Práce je kompilační povahy a je napsána za pomoci sekundárních zdrojů. V českém prostředí se mnou zkoumané problematice dosud nikdo nevěnoval, tudíž jsem vycházel pouze z anglicky psaných zdrojů. Nejvíce jsem čerpal z knihy „Putin's Olympics: The Sochi Games and the Evolution of Twenty-First Century Russia“¹⁰ od autorů Roberta W. Orttunga a Sofiana N. Zhemukhova. Tato publikace, vydaná roku 2017, rozebírá především vnitrostátní témata přímo či nepřímo související s pořádáním olympiády 2014. Speciální důraz je zde pokládán na postavu Vladimira Putina, konkrétně na jeho cíle, názory nebo způsoby rozhodování v období poznamenaném hrami v Soči. Kniha mi přišla velmi zajímavá především z toho důvodu, že mi nabídla zcela nový úhel pohledu na danou problematiku. V určitých společenských, politických, bezpečnostních či strategických aspektech by mě dříve nenapadlo, že by mohly být s olympiádou určitým způsobem propojeny. Celé dílo je navíc psáno srozumitelným a čtivým jazykem. Ze všech těchto důvodů pro mě byla tato publikace hlavní inspirací k napsání celé práce.

V mezinárodní rovině je jednoznačně nejmarkantnějším odkazem olympijských her v Soči následná ruská anexe ukrajinského Krymu. Z důvodu nevelké transparentnosti ruského režimu je náročné najít přesnou souvislost mezi těmito dvěma událostmi. Práce tedy analyzuje odborné dohady a názory ohledně provázanosti olympiády 2014 s anexí Krymu Ruskou federací. V tomto kontextu pro mě byl nejprínosnějším a nejzajímavějším článek od kanadského politologa Raye Tarase „Putin's Sochi hubris: righting the ship of sport, wronging the ship of state?“.¹¹ Stejně jako u knihy od Orttunga se Zhemukhovem i zde autor věnuje velkou pozornost Vladimíru Putinovi. Popisuje jeho značnou zálibu ve sportech a jak velkou důležitost přikládal bezproblémovému průběhu olympiády v Soči. Tyto Putinovi vlastnosti dává do spojitosti s neklidnou situací na Ukrajině zkráje roku 2014 a pozdější Ruskou operací na Krymu. Rozebírá, jakými způsoby byla či mohla být tehdejší ruská zahraniční politika ovlivněna zimními olympijskými hrami 2014.

K hlubšímu porozumění mimosportovního rozsahu olympiády v Soči pro mě byly velmi přínosné také dvě odborné publikace od dvojice autorů Jonathana Grixe a Niny Kramarevy. Jednalo se o články „‘War and Peace’ at the 1980 Moscow and 2014 Sochi Olympics: The Role

---

¹⁰ Orttung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*.

¹¹ Ray Taras, „Putin's Sochi hubris: righting the ship of sport, wronging the ship of state?“, *Sport in Society* 20, č. 4 (2017): 489–504, <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1100892> (staženo 17. března 2023).

of Hard and Soft Power in Russian Identity“¹² a především „The Sochi Winter Olympics and Russia’s unique soft power strategy.“¹³ Oba články se v kontextu ruského hoštění olympijských her zabývají z větší části situací uvnitř země. V textech jsem pro účely práce shledal velmi zajímavé informace ohledně vlivu her na změny v ruské společnosti či cílů Kremlu spojených s pořádáním olympiády.

Problematiku provázanosti sportu s politickými či strategickými otázkami nadále rozšiřuje kniha „The Ideals of Global Sport: From Peace to Human Rights“¹⁴ editovaná Barbarou J. Keysovou. Kromě olympijských her v Soči jsou zde různými autory rozebírány i další významné sportovní události. Všechny zde zmíněné tituly jsem nadále dle potřeby a konkrétních témat doplňoval o další knihy, odborné články či internetové zdroje.

Historie provázanosti olympijských her a politiky

Značný počet sportovních příznivců a funkcionářů zastává názor, že by politika neměla do sportovních událostí vůbec zasahovat. Různé závody či šampionáty by dle jejich názoru měly být oslavou daného sportu, nepoznamenanou jakýmkoliv politickým napětím. Pravdou však je, že nejen politické, ale i ekonomické či společenské otázky jsou se sportem vzájemně provázané. Nejvíce to bývá očividné na velkých mezinárodních zápasech či turnajích, které sledují miliony diváků po celém světě. Tím možná úplně největším jsou právě olympijské hry.

Nevyhnutelnost propojení sportu s politikou si uvědomoval i Pierre de Coubertin. Tento francouzský baron, inspirován starořeckými olympijskými hrami, založil koncem 19. století Mezinárodní olympijský výbor (MOV), čímž dal vzniknout olympijským hrám moderním. Coubertin věřil, že dopady vzájemného propojení sportu s politikou budou pozitivní a že skrze sport bude docházet k mezinárodnímu míru a vzájemnému porozumění. Různé mezistátní neshody a konflikty měly být v období olympiády pozastaveny, jejich následnému nenásilnému a úspěšnému řešení pak mělo přispět právě vzájemné sblížení jejich aktérů během her.¹⁵

---

¹² Nina Kramareva a Jonathan Grix, „‘War and Peace’ at the 1980 Moscow and 2014 Sochi Olympics: The Role of Hard and Soft Power in Russian Identity“, *The International Journal of the History of Sport* 35, č. 14 (2018): 1407–1427, <https://doi.org/10.1080/09523367.2019.1610400> (staženo 11. února 2023).

¹³ Grix a Kramareva, „The Sochi Winter Olympics and Russia’s unique soft power strategy“, 461–475.

¹⁴ Dmitry Dubrovskiy, „The Moscow 1980 and Sochi 2014 Olympic Games: Dissent and Repression“, in *The Ideals of Global Sport: From Peace to Human Rights*, ed. Barbara J. Keys (University of Pennsylvania Press, 2019), 136–155.

¹⁵ Emil Persson a Bo Petersson, „Political mythmaking and the 2014 Winter Olympics in Sochi: Olympism and the Russian great power myth“, *East European politics* 30, č. 2 (5. února 2014): 197, <https://doi.org/10.1080/21599165.2013.877712> (staženo 10. února 2023).

Velký vliv mezinárodní politické situace na olympijské hry můžeme sledovat již od začátku meziválečného období. Hned letní olympiáda 1920 byla uspořádána v belgických Antverpách, na počest utrpení, které zdejší obyvatelstvo zažilo během válečných let. Zároveň byly z antverpských her vyloučeny poražené státy z první světové války, tedy Německo, Rakousko, Bulharsko, Turecko a Maďarsko.¹⁶ Ještě výraznější politický nádech pak měly olympijské hry roku 1936 v Berlíně. Z důvodu zdejšího nacistického režimu velmi reálně uvažovala administrativa Spojených států amerických o jejich bojkotu.¹⁷ K tomu však nakonec nedošlo, naopak následný zdařilý průběh her hrál nacistickému režimu v čele s Adolfem Hitlerem naprosto do karet.¹⁸

Během druhé světové války byly naplánované olympiády z logických důvodů zrušeny. Dodnes největší globální válečný konflikt však byl svázán i s hrami v Tokiu z roku 1964. Ty byly vnímány za definitivní rehabilitaci Japonska za válečné události a za navrácení země na světovou scénu.¹⁹ Jinak se mezinárodní situace po většinu druhé poloviny 20. století nesla v duchu studené války, jež měla výrazné dopady i na sportovní dění. Veřejnost v obou světových supervelmocích, Sovětském svazu i Spojených státech amerických, vnímala olympijské hry za pevně provázané s mezinárodní politikou. Především v SSSR, kde byly sportovní triumfy nad kapitalistickými státy oficiálně proklamovaným cílem, byly olympijské úspěchy zdejším vedením spojovány s nadřazeností sovětské ideologie. Washington se sice k nezbytnosti atletických vítězství nad zeměmi Východního bloku oficiálně nevyjadřoval, avšak i zde byla sportovnímu soupeření se SSSR věnována speciální pozornost.²⁰

Za dodnes největší tragédií v historii olympijských her však stály spory mezi Izraelem a Palestinou. Na letních hrách v Mnichově roku 1972 se podařilo palestinskému teroristickému uskupení Černé září vniknout do olympijské vesnice. Zde zavraždilo dva izraelské sportovce, dalších devět uneslo a zabilo později. Mnichovské hry byly po této tragédii na 34 hodin

---

¹⁶ Encyclopedia Britannica, „Antwerp 1920 Olympic Games“, naposledy upraveno 13. dubna 2023, <https://www.britannica.com/event/Antwerp-1920-Olympic-Games> (staženo 15. června 2023).

¹⁷ Allen Guttman, „The Cold War and the Olympics“, *International Journal* 43, č. 4 (1988): 559, <https://doi.org/10.2307/40202563> (staženo 6. června 2023).

¹⁸ Bývalý viceprezident USA Walter Mondale se dokonce zmínil, že kdyby roku 1936 došlo k mezinárodnímu bojkotu berlínských her, možná by vůbec nedošlo ke druhé světové válce. Nicholas Evan Sarantakes, *Dropping the Torch: Jimmy Carter, the Olympic Boycott, and the Cold War* (Cambridge: Cambridge University Press, 2011), 191.

¹⁹ Grix a Kramareva, „The Sochi Winter Olympics and Russia’s unique soft power strategy“, 466.

²⁰ Guttman, „The Cold War and the Olympics“, 558.

pozastaveny, po uctění památky zavražděným izraelským olympionikům sportovní klání pokračovala.²¹

Studenoválečné spory se naplno promítly do olympijských her jen o několik let později. Nejdříve došlo v roce 1980 k bojkotu moskevské olympiády od Západního bloku vedeného Spojenými státy. Zároveň jsou moskevské hry někdy považovány za počátek rozpadu Sovětského svazu, jelikož na nich byly evidentní rozdíly mezi zdejšími masami a elitami, které navíc investovaly do olympiády značné množství financí, zatímco stát v zásadě bankrotoval.²² O čtyři roky později se situace otočila, když naopak SSSR a jemu nakloněné země bojkotovaly hry konané v Los Angeles. Bojkot her měl sloužit jednak k upozornění na určitý problém celému světu, jednak skrze něj mělo dojít k poškození reputace dané olympiády. Příčinou americké neúčasti na moskevských hrách byla sovětská invaze do Afghánistánu, která začala koncem roku 1979. Oproti tomu SSSR oficiálně proklamuje za důvod svého bojkotu her v Los Angeles obavy o bezpečnost svých atletů, zdejší antisovětské a antikomunistické nálady a pohrdání olympijskou chartou ze strany organizátorů her.²³ Všeobecně je však za další podstatnou příčinu sovětské absence považována odplata za americký bojkot z roku 1980. Oba bojkoty za sebou nakonec zanechaly menší stopu, než si od nich jejich aktéři slibovali. Ani jeden z nich neměl na mezinárodní ani vnitrostátní politickou situaci výraznější vliv, stejně jako ani prestiž samotných olympiád jimi nebyla příliš poznamenána. I proto se žádný sportovní bojkot podobných rozměrů dodnes neuskutečnil.

Ve 21. století je třeba zmínit především olympijské hry 2008 v Pekingu. Skrze ně se Čína úspěšně snažila zvýšit jak podporu zdejšího lidu čínské komunistické vládě, tak si vylepšit mezinárodní image.²⁴ Především na domácí scéně bylo skrze propagandu vyličováno úspěšné uspořádání olympiády za klíčový národní zájem, čímž byla odváděna pozornost od přetrvávajících problémů v zemi.²⁵ Politická či společenská témata přitom nemusí být striktně provázána pouze s olympijskými hrami v autoritářských státech. Příkladem mohou být například letní hry 2012 v Londýně. Během jejich slavnostního zahájení byla k vidění spousta

---

²¹ Olympics, „Olympic Games Munich 1972“, <https://olympics.com/en/olympic-games/munich-1972> (staženo 15. června 2023).

²² Orttung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 104.

²³ Evelyn Mertin, „The Soviet Union and the Olympic Games of 1980 and 1984“, in *East Plays West: Sport and the Cold War*, ed. Stephen Wagg a David Andrews (London: Routledge, 2007), 246.

²⁴ Anne-Marie Brady, „The Beijing Olympics as a Campaign of Mass Distraction“, *The China Quarterly*, č. 197 (2009): 24, <https://www.jstor.org/stable/27756420> (staženo 9. června 2023).

²⁵ Brady, „The Beijing Olympics as a Campaign of Mass Distraction“, 1.

vlasteneckých symbolik a odkazů, což dalo vzniknout řadě vědeckých a mediálních diskuzí ohledně propojenosti organizace těchto her s podněcováním nacionalistických nálad.²⁶

V současnosti je z důvodu ruské invaze na Ukrajinu problematika vzájemného ovlivňování sportu a politiky obzvlášť aktuální. Nedlouho po jejím vypuknutí začalo docházet k vylučování ruských a běloruských sportovců či družstev z mnoha sportovních soutěží. Na to, zdali by tomu tak mělo být, případně za jakých podmínek by mělo být těmto sportovcům umožněno na mezinárodních akcích startovat, se názory dodnes liší. Zároveň řada sportovců na sledovaných zápasech či závodech veřejně vyjadřuje podporu jedné či druhé straně konfliktu. I to jen dokazuje, že sport a politika byly, jsou a vždy budou více či méně vzájemně provázány.

---

²⁶ Persson a Petersson, „Political mythmaking and the 2014 Winter Olympics in Sochi“, 193.

1 Vnitrostátní kontext zimních olympijských her 2014 v Soči

V této kapitole se nejprve ve spojitosti se zimními hrami 2014 zabývám ruskou společností, konkrétně posílením jejího vlasteneckého cítění a zdejšími skupinami obyvatel zabývajících se otázkami environmentalismu a práv LGBT komunity.²⁷ Pořádání olympiády mívá citelné dopady i na její hostitelské město, což platilo i pro Soči. Jedním z klíčových úkolů pro pořadatele her je zajistit jejich bezpečný průběh, čemuž se věnuji v poslední podkapitole vnitrostátního rozměru olympiády 2014.

1.1 Sjednocení národa a občanská hnutí

Posílení jednoty ruských obyvatel, stejně jako utužení jejich vlasteneckého cítění, bylo jedním z hlavních cílů Kremlu v souvislosti s hoštěním zimních olympijských her 2014. Bezchybné uspořádání sportovní akce takových rozměrů, před zraky celého světa, mělo zvýšit hrdost zdejších obyvatel jak na Rusko, tak i na nejužší ruské vedení v čele s prezidentem Vladimírem Putinem.²⁸ Olympijské hry v Soči navíc Kremlu napomáhaly odvracet pozornost od různých problémů v zemi a naopak vštěpovaly Rusům pocit, že se země posouvá vpřed a nabývá mezinárodního uznání.²⁹ V Rusku se navíc tradičně sportovní úspěchy a neúspěchy často považují za ukazatel síly celé země. I sám Dmitrij Medveděv, v letech 2008 až 2012 prezident Ruska, se vyjádřil, že zdejší lid prožívá sportovní nezdary intenzivněji než ostatní národy.³⁰ O nynějším prezidentovi Putinovi je pak známo, že on sám je velkým sportovním nadšencem.³¹

Náklonnost Vladimíra Putina ke sportu dokládá i jeho osobní přístup k olympiádě, když se velmi výrazně zasazoval o přidělení hostitelství her městu Soči. Před Mezinárodním olympijským výborem například poukazoval na skvělou lokaci města Soči k pořádání sportovních akcí či sliboval včasné dokončení olympijských prací.³² Posléze, během startu her, se nacházel v popředí jejich zahajovacího ceremoniálu. Kromě toho se od zvolení Soči za

---

²⁷ Zkratka LGBT označuje lesby, gaye, bisexuály a transsexuály. Zkratka je však často využívána k označení všech netradičních genderových či sexuálních identit. Typickým znakem reprezentujícím LGBT komunity po celém světě je duhová vlajka.

²⁸ Ortung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 8–9.

²⁹ *Ibid.*, 32.

³⁰ Persson a Petersson, „Political mythmaking and the 2014 Winter Olympics in Sochi“, 198.

³¹ Elizabeth F. Ralph, „Vladimír Putin, King of All Sport“, *Politico*, publikováno 2. července 2014, <https://www.politico.com/magazine/gallery/2014/02/vladimir-putin-king-of-all-sport-000020/> (staženo 25. února 2023).

³² Kobierecki, „Russia and Its International Image“, 169.

hostitele zimní olympiády snažil dostat sport do popředí národní identity. Tomu napomáhal i svým vystupováním, když se začal veřejně prezentovat jako aktivní sportovec ve skvělé kondici.³³ Toto charismatické Putinovo vystupování mělo v ruském lidu vzbudit jednak vlasteneckou hrdost a víru v jeho osobu, jednak zájem o blížící se olympiádu. Po značné propagaci her Vladimírem Putinem nezůstali pozadu ani ruští sportovci, když poprvé od rozpadu Sovětského svazu získali prvenství v medailovém pořadí olympijských her s celkovým počtem 33 medailí, z toho 13 zlatých.³⁴ S přihlédnutím k faktu, že na zimních hrách 2010 zaznamenala ruská výprava své nejhorší medailové výsledky v historii, se jednalo o to větší úspěch.³⁵

Když krátce po skončení her Kreml zahájil anexi ukrajinského Krymu, přišlo vlastenecké cítění ruského lidu, budované mimo jiné úspěšnými olympijskými hrami, Moskvě vhod. Vyústěním anexe byly dle očekávání sankce uvalené na Rusko ze strany Západu a celkové silné ochlazení vztahů mezi západním světem a Moskvou. O to více bylo pro Rusko v čele s Vladimírem Putinem důležité mít silnou podporu na domácí scéně. Ruské vedení se u obyvatelstva snažilo dosahovat svých cílů především za pomoci soft power,³⁶ tedy přitažlivostí a sympatiemi, nikoliv za použití vnucování nebo síly. V tematice olympijských her v Soči bylo cílem především posílení nehmotných mocenských zdrojů, například ideologie či národní hrdosti.³⁷ Díky zdařilé organizaci her, stejně jako skvělým ruským sportovním výsledkům, olympiáda v Soči skutečně vyvolala mezi obyvateli nárůst vlasteneckého cítění.³⁸ Zároveň Vladimir Putin považoval olympijské hry 2014 za prostředek k navrácení Ruska na jeho právoplatné postavení světové velmoci. Po jejich skončení je označil za test, kterým jeho země prošla excelentně.³⁹

Kromě posilování kladných autostereotypů v ruské společnosti se Kreml aktivně zasazoval i o budování negativních heterostereotypů vůči západnímu světu.⁴⁰ Vláda Vladimíra

---

³³ Kramareva a Grix, „‘War and Peace’ at the 1980 Moscow and 2014 Sochi Olympics“, 1418.

³⁴ John T. Wendt, „Looking Back at Sochi: Lessons from Putin's Games“, *The Entertainment and sports lawyer* 32, č. 3 (2016), <https://ukaz.cuni.cz/> (staženo 15. prosince 2022).

³⁵ Hart Cantelon a James Riordan, „Sochi 2014: The Russian Oligarchy and Winter Games Funding“, in *Playing for Change: The Continuing Struggle for Sport and Recreation*, ed. Russell Field (Toronto: University of Toronto Press, 2015), 103.

³⁶ Termín soft power zavedl americký politolog z Harvardovy univerzity Joseph Nye.

³⁷ Grix a Kramareva, „The Sochi Winter Olympics and Russia's unique soft power strategy“, 462.

³⁸ Kramareva a Grix, „‘War and Peace’ at the 1980 Moscow and 2014 Sochi Olympics“, 1414.

³⁹ Emil Edenberg, „Sochi: The nation on display“, in *Politics of Visibility and Belonging*, ed. Emil Edenberg (Routledge, 2017), 112.

⁴⁰ Autostereotypem rozumíme mínění lidí o vlastní sociální skupině, heterostereotypem názory na skupiny cizí. Sociologická encyklopedie, „Autostereotyp a heterostereotyp“, naposledy upraveno 10. prosince 2017, https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Autostereotyp_a_heterostereotyp (staženo 24. června 2023).

Putina často označovala olympijské hry za pokračující válku mezi Ruskem a Západem.⁴¹ Samotný ruský prezident například obviňoval Západ z protiruské propagandy.⁴² Sport a vymezování se proti západnímu světu zde využil jako prvky spojující lid žijící v Rusku, který byl jinak velmi rozmanitý a multietnický, a z toho důvodu nepřilíš jednotný. Důvěryhodnosti Putinových tvrzení o Západu přispíval i přístup západních médií k olympiádě, kde často převládal kritický postoj jak k přípravě samotných her, tak především k ruským politickým a společenským poměrům. I proto Putinovo označení velká část zdejší populace přijala, což posléze napomohlo bezprecedentnímu nárůstu jeho popularity v zemi v období po skončení olympiády.⁴³

Velký vzrůst Putinovi oblíbenosti uvnitř Ruska byl však zapříčiněn především ruskou invazí na Krym, po které byla protizápadní rétorika v zemi ještě výrazně zosílena. Ačkoliv zdařilé olympijské hry bezesporu přispěly k popularitě jeho osoby, její strmý nárůst byl důsledkem v první řadě až vojenské akce a s ní spojenou intenzivní propagandistickou kampaní.⁴⁴

Přestože pořádání olympiády přispělo k obecnému posílení jednoty ruské veřejnosti, existovaly i skupiny obyvatel, které ve spojitosti s hrami vyjadřovaly nespokojenost vůči určitým krokům či politikám Kremlu. V Rusku je však pro taková občanská hnutí výrazně náročnější existovat a fungovat, než například v České republice. Zdejší nedemokratický režim a omezená svoboda projevu snižují jejich možnosti veřejně poukazovat na problémy, kterými se zabývají. Olympijské hry v Soči pro ně však představovaly příležitost, jak se před zraky celého světa zviditelnit. Hry ve svůj prospěch v této problematice však mohl využívat i stát, když potlačování těchto hnutí zdůvodňoval nezbytností bezproblémových příprav na olympiádu.⁴⁵ Kromě toho stát obrátě využíval i médií, kde bylo Rusko na příkladu úspěšných her vykreslováno v takovém světle, že různé občanské protesty nejsou vůbec na místě a tím pádem jsou naprosto zbytečné.⁴⁶ Přitom od přidělení olympiády městu Soči roku 2007, do jejich konání v roce 2014, došlo k výraznému zhoršení lidskoprávních podmínek v Rusku. V tomto období Putin zintenzivnil zásahy proti občanské společnosti či rétoriku vymezující se proti

---

⁴¹ Grix a Kramareva, „The Sochi Winter Olympics and Russia’s unique soft power strategy“, 464.

⁴² Edenborg, „Sochi: The nation on display“, 114.

⁴³ Dle průzkumů veřejného mínění z května 2014 od ruské informační agentury Novosti sahala popularita Vladimira Putina v Rusku v této době na 85,9 %. Grix a Kramareva, „The Sochi Winter Olympics and Russia’s unique soft power strategy“, 464.

⁴⁴ Orttung a Zhemukhov, *Putin’s Olympics*, 113.

⁴⁵ *Ibid.*, 38.

⁴⁶ *Ibid.*, 9.

Západu.⁴⁷ V této práci konkrétně nahlédnu na dopady olympijských her 2014 na zdejší občanská hnutí za ochranu životního prostředí a za práva LGBT komunity.

Otázku ochrany životního prostředí začal MOV alespoň z části brát na vědomí až na počátku 90. let 20. století. Od té doby začala důležitost této problematiky v souvislosti s olympijskými hrami rychle stoupat.⁴⁸ Tím, že v Soči byla skoro všechna olympijská infrastruktura postavena během necelých sedmi let, byla na zdejší hry z pohledu životního prostředí upřena značná pozornost. Velká část z této infrastruktury se navíc nacházela v horských oblastech, kde byly nastalé ekologické zásahy znatelně patrnější, než například ve městech.⁴⁹ Stavební práce navíc výrazně prodražil a komplikoval fakt, že se infrastruktura pro zimní sporty stavěla v oblasti ležící v subtropickém pásu.⁵⁰

Z těchto důvodů olympijské hry v Soči pochopitelně aktivizovaly ruské environmentální skupiny. Ty dávaly svůj nesouhlas s hrami v Soči najevo, přestože se lidé v Rusku obecně podporou ekologických politik příliš nezabývají, což je zapříčiněno i státním směřováním, kdy se klade důraz na ekonomický rozvoj, nežádka na úkor ochrany životního prostředí.⁵¹ I přesto se ještě před zvolením hostitelského města olympijských her 2014 spojilo 47 ruských environmentálních hnutí, která se jednohlasně vyslovila proti Soči jako pořadateli olympiády. Svůj názor odůvodňovala silně negativním dopadem prací na hrách na zdejší faunu, flóru a okolí města Soči, znečištěním zdejších vod či porušením několika ruských environmentálních zákonů. Nová olympijská infrastruktura navíc měla v některých oblastech zasahovat do národního parku Soči.⁵²

Po oficiálním zvolení Soči jako pořadatele her stížnosti environmentálních hnutí pokračovaly, avšak bez jakýchkoliv citelnějších úspěchů. Přestože dle veřejných průzkumů od roku 2006 do roku 2010 klesla lokální podpora pro hry z 86 % na 57 %, ⁵³ nebyl při konstrukčních pracích na názor veřejnosti brán zřetel. S blížícím se zahájením her nespokojenost environmentálních organizací rostla, když byly opakovaně přehlíženy požadavky nejen ruských ekologických skupin, nýbrž i mezinárodních organizací, jako například Světového fondu na ochranu přírody (*World Wildlife Fund*, WWF) či Programu OSN

---

⁴⁷ Dubrovskiy, „The Moscow 1980 and Sochi 2014 Olympic Games“, 143.

⁴⁸ Orttung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 45–46.

⁴⁹ *Ibid.*, 46.

⁵⁰ Bo Petersson, Karina Vamling a Alexandra Yatsyk, „When the party is over: developments in Sochi and Russia after the Olympics 2014“, *Sport in Society* 20, č. 4 (2017): 455, <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1100888> (staženo 16. května 2023).

⁵¹ Orttung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 47.

⁵² *Ibid.*

⁵³ Mueller, „Popular Perception of Urban Transformation through Megaevents“, 705.

pro životní prostředí (*United Nations Environment Programme*, UNEP). Mezinárodní olympijský výbor, stejně jako ruští pořadatelé her, se však ekologickými normami nenechali příliš limitovat. Obavy environmentalistů se posléze ukázaly oprávněné, když v důsledku olympijských prací skutečně došlo ke znečištění zdejší vody, nelegálnímu ukládání odpadu či k narušení národního parku Soči.⁵⁴

Ruská ekologická uskupení byla navíc i po skončení her nadále potlačována.⁵⁵ Jeden z Moskvou proklamovaných cílů souvisejících s pořádáním olympiády, tedy zlepšení životního prostředí ve městě Soči, tedy zůstal zcela nenaplněný. Zároveň ani neexistují žádné indikace, že by hry přispěly k posílení ekologického smýšlení mezi ruskou populací.⁵⁶

Zatímco environmentální otázky se rojily kolem her v Soči již roky před jejich zahájením, tematika LGBT komunity se dostala do popředí až v létě 2013. V červnu tohoto roku Vladimir Putin podepsal zákon zakazující v Rusku propagaci netradičních sexuálních vztahů.⁵⁷ Příčinou jeho schválení sice nebyla olympiáda, avšak díky jejímu blížícímu se zahájení se problematika dočkala značné mezinárodní pozornosti. Moskva navíc potvrdila, že tato legislativa bude plně platit i pro všechny návštěvníky a účastníky her, ačkoliv MOV dříve avizoval, že se na sportovce vztahovat nebude.⁵⁸

Stejně jako celá olympiáda měla sloužit k posílení pozic ruského vedení,⁵⁹ tak i tento zákon Putin prosadil především k nárůstu své popularity. Jelikož u inteligence a střední třídy byla jeho podpora v posledních letech velmi nízká, rozhodl se naopak upevnit svou dobrou pozici u konzervativních a méně vzdělaných občanů, kteří tento zákon z velké části podporovali.⁶⁰ Ke sjednocení celé ruské veřejnosti, stejně jako ke zlepšení vnitrostátního i mezinárodního renomé Vladimira Putina, pak mělo mimo jiné dojít právě prostřednictvím olympijských her. Dramatická sportovní klání, stejně jako organizačně velmi dobře zvládnuté hry, posléze skutečně pomohly Kremlu k potlačení celé problematiky „LGBT propagandy“ do pozadí.⁶¹ Od zahájení her navíc proběhlo pouhé minimum výraznějších protestů či gest proti

---

⁵⁴ Dubrovskiy, „The Moscow 1980 and Sochi 2014 Olympic Games“, 143.

⁵⁵ Orttung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 116.

⁵⁶ *Ibid.*, 105.

⁵⁷ Wendt, „Looking Back at Sochi: Lessons from Putin's Games“.

⁵⁸ Goel Pinto, „Israel should have Boycotted Sochi over Russia's Anti-Gay Record“, in *The Olympics*, ed. Noah Berlatsky (Farmington Hills, Mich: Greenhaven Publishing LLC, 2016), 44.

⁵⁹ Orttung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 8–9.

⁶⁰ *Ibid.*, 52.

⁶¹ Dubrovskiy, „The Moscow 1980 and Sochi 2014 Olympic Games“, 147.

situaci LGBT komunity v Rusku, ať již od samotných sportovců, fanoušků či široké veřejnosti. Tomu přispěl i fakt, že podobné akce byly zdejší policií tvrdě potlačovány.⁶²

Ačkoliv se dala ze západního světa očekávat negativní odezva na zákaz propagace netradičních sexuálních vztahů v Rusku, pro Vladimira Putina bylo důležitější si před začátkem her upevnit svou domácí pozici. V Rusku totiž celá záležitost nevyvolala přílišnou reakci, oproti tomu na Západě, kde je LGBT komunita podstatně výraznější, byla odezva velmi ostrá.⁶³ Mezinárodní olympijský výbor však na protesty reagoval prohlášením, že jeho úkolem je pouze chránit přímé účastníky her a že mu nepřísluší zabývat se ruskou legislativou.⁶⁴ Na danou problematiku však reagovaly mezinárodní LGBT organizace, když se snažily skrze olympijské hry zvýšit zájem veřejnosti o problémy LGBT komunity v Rusku. Dokonce zaznívaly i hlasy pro bojkot celé olympiády, do Soči však nakonec neodcestovali pouze někteří vrchní představitelé západních zemí. Jednalo se mimo jiné o britského premiéra Davida Camerona, francouzského prezidenta François Hollande či prezidenta Spojených států amerických Baracka Obamu, který místo své účasti poslal do Soči delegaci složenou ze tří homosexuálů.⁶⁵

Tento diplomatický bojkot sice do určité míry negativně ovlivnil pověst olympijských her v Soči, avšak zákaz „LGBT propagandy“ v Rusku přetrvával, stejně tak výrazněji neohrozil Putinovu popularitu uvnitř Ruska. Přesto se díky mezinárodní pozornosti, která byla na olympijské hry upřena, podařilo LGBT skupinám zvýšit povědomí o daném tématu jak v Rusku, tak především v západním světě. Zároveň pozornost věnovaná LGBT tematice vzbudila zájem celosvětové veřejnosti i o problematiku porušování lidských práv v Rusku.⁶⁶ V souvislosti s tím se probírala i zdejší rozsáhlá korupce, provázející nejen olympijské hry, či mizerné podmínky dělníků pracujících na olympijské infrastruktuře.⁶⁷

Očekávání, že olympijské hry poslouží k podpoře ekologických a LGBT skupin a organizací se tedy příliš nenaplnila. Přesto v těchto oblastech byly zaznamenány alespoň dílčí pokroky. Environmentalističtí i LGBT aktivisté získali v souvislosti s olympiádou cenné zkušenosti pro své budoucí snahy. Na nápor ekologů bylo zabráněno některým olympijským stavebním pracím, přestože zde byla touha o podstatně větší ústupky. Oproti tomu LGBT

---

⁶² Johan Ekberg a Michael Strange, „What happened to the protests? The surprising lack of visible dissent during the Sochi Winter Olympics“, *Sport in Society* 20, č. 4 (2017): 541, <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1100889> (staženo 21. dubna 2023).

⁶³ Grix a Kramareva, „The Sochi Winter Olympics and Russia's unique soft power strategy“, 467.

⁶⁴ Dubrovskiy, „The Moscow 1980 and Sochi 2014 Olympic Games“, 146.

⁶⁵ Orttung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 54.

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Dubrovskiy, „The Moscow 1980 and Sochi 2014 Olympic Games“, 143.

aktivistům se podařilo částečně potlačit homofobii v ruské společnosti.⁶⁸ Se zahájením her však zájem o obě problematiky výrazně klesl. Během olympiády byla pozornost věnována sportovním zápasům a soutěžím, krátce po hrách veškeré další problémy v zemi zastínila ruská anexe Krymu.

1.2 Dopady na město Soči

Olympijské hry 2014 zásadně ovlivnily i jejich hostitelské město Soči, ležící na pobřeží Černého moře. Z celkového počtu přibližně 410 000 obyvatel je zde přes 70 % Rusů, avšak žijí zde i významné menšiny Ukrajinců, Gruzínců, Abchazů či především Arménů.⁶⁹ O zdejším pořádání olympiády se rozhodlo v létě 2007 na zasedání MOV v Guatemale. Spolu s radostí ruských představitelů z jejich úspěšné kandidatury však ihned vyvstalo i několik pochybností, a to například o vhodnosti Soči k pořádání celé sportovní události. Toto město totiž nedisponovalo téměř žádnou infrastrukturou nezbytnou ke konání her.⁷⁰ Ta musela být kompletně postavena v období necelých sedmi let, do slavnostního zahájení olympiády v únoru 2014.

Během zasedání MOV v Guatemale očekávali ruští představitelé celkové náklady k uskutečnění olympijských her 2014 na 12 miliard dolarů. Nakonec však dle odhadů stály Rusko celé hry kolem 55 miliard dolarů, čímž byla původní předpokládaná suma překročena více než čtyřnásobně. Zároveň se do té doby jednalo o nejdražší olympiádu v historii. Z této částky putovalo až 51 miliard dolarů k výstavbě či vylepšení infrastruktury v Soči, jednalo se především o sportovní stadiony, lyžařské tratě a sjezdovky, hotely, silnice, železnice, vodovodní a kanalizační systémy apod.⁷¹ S tím souvisela i velká potřeba dělníků ve městě, což zapříčinilo příliv pracovních migrantů a na trhu s nemovitostmi problémy v oblasti bydlení. Stavební práce ve městě navíc vedly k nárůstu hluku, znečištění a dopravních komplikací, pro uspořádání prvotřídních olympijských her ale byly naprosto nezbytné.⁷² Přesto však vyvstává otázka, zda by finance vynaložené na olympijskou infrastrukturu nenašly lepší či efektivnější uplatnění jinde.⁷³

---

⁶⁸ Dubrovskiy, „The Moscow 1980 and Sochi 2014 Olympic Games“, 149.

⁶⁹ Mueller, „Popular Perception of Urban Transformation through Megaevents“, 697.

⁷⁰ Wendt, „Looking Back at Sochi: Lessons from Putin's Games“.

⁷¹ Orttung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 24.

⁷² Mueller, „Popular Perception of Urban Transformation through Megaevents“, 697.

⁷³ Orttung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 24.

Jedním z ruských cílů spojených s pořádáním olympijských her 2014 totiž bylo i oživení a zatraktivnění Soči a jeho okolí. Krasnodarský region, v němž město leží, byl totiž v mizerném stavu. Kromě bídné hospodářské situace, infrastruktury či násilných střetů se region zároveň nachází blízko velmi neklidných oblastí, jako například Abcházie či Kabardsko-Balkarsko.⁷⁴ Rozvojem regionu a zatraktivněním pro přistěhovalce tak mělo dojít k ulehčení Moskvě, která v celém Rusku čelí nejvýraznějšímu migračnímu tlaku.⁷⁵ Kromě toho olympijské hry nepřímo ovlivnily i další části Ruska. Na úkor Soči totiž do zbylých regionů proudilo méně financí a investic. Tato nerovnováha byla Kremlem odůvodňována například tak, že obrovské projekty, jako právě olympijské hry, spojují celý stát a tudíž zasluhují výraznější finanční podporu.⁷⁶

Díky olympiádě 2014 samozřejmě došlo k rozvoji Soči a jeho okolí, avšak vzhledem k financím putujících do regionu z důvodu her nepříliš markantnímu. Za kladný odkaz her lze zmínit například zlepšení zdejší dopravní situace či konec dřívějších občasných výpadků proudu ve městě.⁷⁷ Značná část investic spojených s olympiádou však nikterak neovlivnila zdejší kvalitu života či ekonomický růst. A to i přesto, že se sám Vladimir Putin roku 2008 vyjádřil, že vytvoření nových sportovních a rekreačních oblastí by mělo dlouhodobě vylepšit sportovní možnosti pro širokou veřejnost.⁷⁸ Ty se však často nachází daleko od centra města a z toho důvodu jsou pro běžné občany těžko dostupné.⁷⁹ Z úst kritiků her také zní, že by olympiádě přidělené finance našly mnohem efektivnější uplatnění ve zlepšení a zvýšení možností bydlení či ve výstavbě nových parků a sportovišť snáze dostupných běžným občanům.⁸⁰ I proto se nelze divit, že Soči z důvodu olympijských her nezaznamenalo výraznější ekonomické benefity.⁸¹ Anexe Krymu krátce po skončení her a především od roku 2022 probíhající ruská invaze na Ukrajině zároveň ochuzují Rusko o potenciální možnost pořádání řady dalších mezinárodních sportovních akcí. To má za následek nižší využití i ryze sportovní infrastruktury v Soči i v celém Rusku, než by bylo jinak možné.

Přesto Soči po skončení her zaznamenalo příliv turistů, v létě 2014 bylo dokonce zaplněno 85 % kapacity zdejších hotelů. Hlavní příčinou tohoto nárůstu návštěvníků však nebyla skončená olympiáda, přestože svou roli v atraktivitě města pro návštěvníky zcela jistě sehrála. Jednalo se především o dopady ruské operace na Krymu, konkrétně s ní spojenými

---

⁷⁴ Persson a Petersson, „Political mythmaking and the 2014 Winter Olympics in Sochi“, 201.

⁷⁵ Orttung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 4.

⁷⁶ *Ibid.*, 5.

⁷⁷ Orttung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 111.

⁷⁸ Persson a Petersson, „Political mythmaking and the 2014 Winter Olympics in Sochi“, 200.

⁷⁹ Orttung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 108.

⁸⁰ *Ibid.*, 32.

⁸¹ *Ibid.*, 33.

sankcemi, které byly na Rusko západními státy uvaleny. Ty měly za následek znehodnocení rublu a tím snížení možností ruských obyvatel vycestovat za hranice své země.⁸² Například za rok 2015 klesl počet turistů, co vycestovali z Ruska do zahraničí, o více než 30 %.⁸³ V otázce přitažlivosti města pro zahraniční turisty si však Soči příliš nepolepšilo, ačkoliv se jednalo o jeden z hlavních cílů Moskvy v souvislosti s olympijskými hrami. Soči ani dva roky po skončení her neproniklo do žádného ze žebříčků hodnotících nejlepší globální turistické destinace.⁸⁴

1.3 Ozbrojené složky a otázka bezpečnosti

V minulosti již vícekrát na olympijských hrách došlo k pokusům o různé násilné útoky, v některých případech bohužel úspěšně. Proto je jednou z klíčových povinností jejich hostitele zajistit naprostou bezpečnost všem zúčastněným. V Soči tomu nebylo jinak. Do zajištění hladkého průběhu her, bez teroristických či jiných útoků, byly investovány značné prostředky a velké úsilí. I díky tomu nakonec během olympiády nedošlo k jakémukoliv narušení bezpečnosti sportovců, organizátorů ani diváků. Jaký odkaz však zanechaly ruské investice do ozbrojených složek a bezpečnosti v souvislosti s hrami 2014?

Rusku v čele s Vladimírem Putinem hrály povinnosti zajistit v Soči co největší bezpečnost do karet. Díky nim si mohl bez problémů dovolit do Soči přesunout nejen ruské prvotřídní pozemní jednotky, ale i letectvo a námořnictvo. Kdyby se zde nekonaly olympijské hry, tak by podobná koncentrace vojenských jednotek téměř jistě vyústila v mezinárodní protesty.⁸⁵ Kromě toho během příprav na olympiádu docházelo k intenzivnímu výcviku ruských jednotek. Jednak aby byly maximálně připraveny k zajištění plynulého průběhu her, avšak také k potenciálnímu využití v budoucnu. V této souvislosti sehrála důležitou roli i rusko-gruzínská válka z roku 2008. Přestože válka trvala pouze několik dní a vyžádala si nemalé ztráty, ruští vojáci v ní před olympiádou v Soči získali cenné zkušenosti a potřebné sebevědomí.⁸⁶ Tento konflikt navíc sloužil Putinovi jako další záminka k tréninkovým manévřům ruských ozbrojených složek a k dalšímu seskupení vojenských sil.⁸⁷ Gruzie se totiž

---

⁸² Grix a Kramareva, „The Sochi Winter Olympics and Russia’s unique soft power strategy“, 465.

⁸³ Orttung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 107.

⁸⁴ Soči se například nedostalo do seznamu nejlepších 100 městských destinací za rok 2014 od společnosti Euromonitor International, ani do žebříčku top 132 turistických cílů dle indexu destinačních měst společnosti Mastercard roku 2015. Ibid.

⁸⁵ Orttung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 61.

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ Ibid., 69.

nachází v blízkosti Soči, Rusko tak muselo být schopné zajistit naprostý klid zbraní v regionu během olympijských her. Díky všem těmto faktorům mělo Rusko začátkem roku 2014 jednu z nejschopnějších armád na světě.⁸⁸

Zorganizování bezpečnostně prvotřídní sportovní akce mělo být dalším krokem Ruska k jeho návratu mezi nejvýznamnější světové mocnosti. Navíc před zahájením her panovaly obavy z potenciálních násilných incidentů v Soči. Jak je zmíněno výše, jednak se v blízkém okolí Soči nachází vícero neklidných oblastí, jednak se v Rusku od přelomu tisíciletí událo značné množství islámských teroristických útoků. Největší strach ve veřejnosti vyvolaly teroristické útoky ve Volgogradu, které proběhly ani ne měsíc a půl před zahájením olympijských her v Soči a vyžádaly si celkem 37 obětí.⁸⁹ Po nich dokonce ministerstvo zahraničí Spojených států amerických z bezpečnostních důvodů varovalo své občany před návštěvou olympiády.⁹⁰ I přesto je však třeba zmínit, že celkový počet teroristických útoků v Rusku se s narůstajícími bezpečnostními opatřeními před začátkem her postupně snižoval. Roku 2009 jich v zemi proběhlo 1381, zatímco roku 2013 se událo 741 teroristických incidentů.⁹¹

I kvůli těmto bezpečnostním hrozbám nebyl viděn problém ve velkých ruských investicích do ozbrojených a protiteroristických jednotek. Z důvodu blížících se her, kde byla bezpečnost prvotřídní prioritou pro všechny zúčastněné, nebyla kladena pozornost tomu, jak by Kreml mohl své nově získané vojenské síly využít v budoucnu. K zajištění bezpečnosti na olympiádě totiž Rusko utratilo jednu z nejvyšších částek v historii her, jednalo se přibližně o dvě miliardy dolarů.⁹² Z důvodů série teroristických útoků v letech 2009 a 2010 navíc Kreml uspořádal začátek svého protiteroristického a vojenského výcviku k zaručení bezpečnosti specificky na olympiádě v Soči. Ten měl dle původního plánu začít roku 2012, nakonec však započal již o dva roky dříve. S výcvikem souvisel i přesun značného počtu vojáků a vojenského materiálu do severního Kavkazu, do blízkosti Soči.⁹³

S nástupem Vladimira Putina do funkce prezidenta v květnu 2012 byla pod záminkou zajištění bezpečnosti na olympiádě ruská vojenská cvičení ještě výrazně zintenzivněna. Krátce po hrách se ale ukázalo, že tato cvičení sloužila i jako velmi užitečná příprava ruské armády

---

⁸⁸ Ortung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 61.

⁸⁹ *Ibid.*, 11.

⁹⁰ Wendt, „Looking Back at Sochi: Lessons from Putin's Games“.

⁹¹ Ortung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 62.

⁹² *Ibid.*, 63.

⁹³ *Ibid.*, 66.

k misím na Ukrajině a později i v Sýrii roku 2015.⁹⁴ Značná část ozbrojených složek koncentrovaných v Soči během olympiády se posléze navíc přímo účastnila anexe Krymu.⁹⁵ Investice do vojenského materiálu a technologií měly kromě bezpečnosti na hrách také zvýšit ruský export zbraní. Největší nárůst ve vývozu zaznamenal ruský systém protivzdušné obrany, používaný přímo během olympijských her.⁹⁶

Za účelem prevence teroristického útoku na hrách získala Federální služba bezpečnosti (FSB), hlavní ruská bezpečnostní složka, podrobné informace o zdejším obyvatelstvu a všech účastnících her, stejně jako užší kontrolu nad celým městem Soči. V srpnu 2013 byl za účelem plynulého průběhu olympiády přijat dekret, který během jejího konání omezoval veřejná shromažďování osob v Soči. V rámci něj byl omezen i pohyb lidí, když bylo například zakázáno cestovat do určitých částí města bez zvláštního povolení.⁹⁷ Na konci roku 2013 byl přijat vládní dekret o nahrávání všech telefonních hovorů v Soči v době her a jejich uchování pro FSB po dobu tří let.

Dekret navíc obsahoval dodatek v podobě seznamu osob z různých odvětví, které měly být v souvislosti s hrami podrobně sledovány. Jednalo se nejen o sportovce a diváky, ale i o organizátory, rozhodčí, novináře či členy MOV a Světové antidopingové agentury (*World Anti-Doping Agency*, WADA).⁹⁸ Všichni návštěvníci her si navíc museli vytvořit speciální průkazy, ve kterých získali olympijští organizátoři přístup k hlavním osobním informacím o divákovi.⁹⁹

Veškerá tato opatření nadále omezovala svobodu obyvatel nejen po dobu her, ale i po jejich skončení. I v tomto ohledu olympijské hry v Soči sloužily Kremlu k posílení jeho dohledu nad ruským obyvatelstvem a k utužení zdejšího autoritarismu.¹⁰⁰ Zároveň tato opatření hrála důležitou roli v ilegálním ruském dopingovém programu, který probíhal již před hrami v Soči. Koncem roku 2014 začalo docházet k odkrývání tohoto skandálu, když postupně vycházelo na povrch, že dopování ruských sportovců bylo státem podporované a utajované či že značná část ruských medailistů ze Soči byla součástí tohoto programu.¹⁰¹ Kdyby FSB neměla

---

⁹⁴ Orttung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 70.

⁹⁵ *Ibid.*, 71.

⁹⁶ *Ibid.*, 75.

⁹⁷ *Ibid.*, 73.

⁹⁸ *Ibid.*, 72.

⁹⁹ Dubrovskiy, „The Moscow 1980 and Sochi 2014 Olympic Games“, 144.

¹⁰⁰ *Ibid.*, 143.

¹⁰¹ Ava Wallace a Emily Giambalvo, „A timeline of Russia's state-sponsored Olympic doping scandal“, *The Washington Post*, naposledy upraveno 14. února 2022, <https://www.washingtonpost.com/sports/olympics/2022/02/11/russia-olympics-doping-scandal/> (staženo 23. června 2023).

v rámci olympijských her v Soči takové pravomoci, bylo by náročnější státem podporovaný doping v průběhu celé olympiády utajit.

Olympijské hry konané na ruské půdě přispěly ke zvýšení zdejšího vlasteneckého citění, jeho bezprecedentní nárůst ale odstartovala až ruská anexe Krymu. Mezinárodní pozornosti věnované Soči se snažila využít i ruská environmentální či LGBT hnutí, výraznějších úspěchů ve svých snaženích však nedosáhla. Olympiáda zanechala dodnes znatelné dopady i na město Soči. Nejspíš hlavním pozitivním odkazem her je zkvalitnění zdejší městské infrastruktury. Zároveň však bylo velké množství financí využito k projektům, které mají na běžný život místních občanů minimální vliv. Za účelem bezpečnosti na hrách došlo k výcviku a zkvalitnění ruských ozbrojených složek, stejně jako k posílení kontroly Kremlu nad ruským obyvatelstvem.

2 Mezinárodní kontext zimních olympijských her 2014 v Soči

Kromě vnitrostátní roviny měly hry v Soči dopady i na poli mezinárodním. Olympijské hry tradičně mimo jiné slouží k ukázce hostitelské země celému světu a k pokusu o zlepšení své mezinárodní image. U Ruska tomu nebylo jinak. V případě olympiády 2014 se však nejednalo o její jediný mezinárodní odkaz. Hry v Soči byly provázané i s masivními demonstracemi na Ukrajině a následným konfliktem mezi Ruskem a Ukrajinou o poloostrov Krym. Dané problematice bude věnována hlavní část této kapitoly.

2.1 Mezinárodní prestiž Ruska

Mezinárodní prestiž Ruska byla pro Moskvu podstatným tématem již před érou Vladimira Putina. S jeho následným mocenským vzestupem byla přikládána globálnímu postavení Ruské federace ještě větší důležitost. Ke zlepšení internacionální image mělo kromě olympiády v Soči sloužit i Ruskem pořádané mistrovství světa ve fotbale konané o čtyři roky později.¹⁰² Skrze tyto dvě obrovské sportovní události se mělo Rusko mezinárodně předvést v co nejlepším světle a definitivně tak stvrdit svůj návrat na výsluní po rozpadu Sovětského svazu.

Přesto v období před samotným zahájením her Kreml přisuzoval vyšší prioritu dění na domácí scéně, než nabývání mezinárodní prestiže. Jednalo se především o sjednocení národa, povzbuzování pozitivních autostereotypů mezi ruskými obyvateli či posílení státní kontroly nad občany. Značného mezinárodního uznání mělo Rusko nabýt až skrze zdařilou organizaci samotných olympijských her.¹⁰³

Od roku 2007, kdy bylo přiděleno pořadatelství olympiády 2014 městu Soči, se Rusko dostalo pod větší zahraniční dohled, který se s blízcími hrami postupně navyšoval. Zároveň se v tomto období nahlížení především západních států na zdejší vedení a poměry změnilo spíše k horšímu. Například snahy o silnější dohled nad zdejším obyvatelstvem, útoky Kremlu proti opozici či potlačování práv občanů negativně ovlivňovaly obraz Ruska v zahraničí.¹⁰⁴ V létě 2008 pak značná část zahraniční veřejnosti zaujala kritický postoj vůči Rusku v souvislosti s vypuknutím rusko-gruzínské války.¹⁰⁵ Navíc, jak již bylo zmíněno výše, se v letech předcházejících olympiádě prezident Putin často poměrně ostře vymezoval proti Západu

---

¹⁰² Kramareva a Grix, „‘War and Peace’ at the 1980 Moscow and 2014 Sochi Olympics“, 1415.

¹⁰³ Grix a Kramareva, „The Sochi Winter Olympics and Russia’s unique soft power strategy“, 462.

¹⁰⁴ Dubrovskiy, „The Moscow 1980 and Sochi 2014 Olympic Games“, 143.

¹⁰⁵ Grix a Kramareva, „The Sochi Winter Olympics and Russia’s unique soft power strategy“, 467.

a různým zahraničním organizacím. Rozsáhlé stavební projekty související s hrami byly doprovázeny obrovskou mírou korupce, což také neuniklo mezinárodní pozornosti. Během stavebních prací pak docházelo k častému porušování práv zdejších dělníků, například v podobě nedostačující kvality jejich ubytování a stravy, přepracování či nevyplácení dohodnutých mezd.¹⁰⁶ Negativní mezinárodní odezvě na potlačování zdejších ekologických norem a práv LGBT komunity se práce věnovala již výše. Všechny tyto aspekty měly vliv na pokles mezinárodního vnímání Ruska, především od států západního světa. S blížícím se zahájením sportovních klání v Soči s tím souvisely i narůstající rozpaky ohledně vhodnosti Ruska k pořádání olympijských her.

Veškeré pochybnosti ohledně ruského pořadatelství největší světové sportovní události plánoval Kreml zamést skvělým průběhem samotné olympiády, díky kterému se mělo mezinárodní nahlížení na Rusko opět výrazně zlepšit. K tomuto cíli bylo směřováno již před slavnostním zahájením her, a to štafetou olympijské pochodně. Ta měla být rekordní co se týče její délky i náročnosti. Olympijský oheň posléze během štafety opravdu vzplanul na několika speciálních lokacích. Jednalo se například o dno nejhlubšího jezera světa Bajkalu, vrchol hory Elbrus či dokonce o Mezinárodní vesmírnou stanici. Tato velkolepá štafeta olympijské pochodně měla dle plánů Moskvy sloužit k posílení mezinárodní image Ruska.¹⁰⁷

Zrealizování této štafety předznamenalo následný velký úspěch celé olympiády, která proběhla bez výraznějších organizačních nedostatků. Kromě včasného vybudování velkého množství infrastruktury byly návštěvníky her oceňovány i krátké vzdálenosti mezi jednotlivými sportovišti. Díky tomu bylo pro diváky možné pěšky navštívit hned několik různých závodišť denně. Kde tomu možné nebylo, tam načas jezdily vlaky a autobusy. Ani z bezpečnostního hlediska neutrpěly hry žádnou újmu, bezpečnostní kontroly návštěvníků navíc probíhaly velmi rychle a účinně.¹⁰⁸ Kombinace plynulého průběhu olympiády a absence jakýchkoliv výraznějších protestů během jejího konání měla za následek odhlédnutí od mnoha problémů v Rusku, na které především západní svět před hrami poukazoval. Vítězstvím v medailovém pořadí zimní olympiády Rusko zároveň zvýšilo své mezinárodní vnímání i po čistě sportovní stránce. Po skončení her se prezident jejich organizačního výboru Dmitrij Černyšenko mimo jiné vyjádřil, že se skrze zdařilou olympiádu podařilo sjednotit národ a výrazně změnit postoj zahraničních států k celému Rusku.¹⁰⁹

---

¹⁰⁶ Dubrovskiy, „The Moscow 1980 and Sochi 2014 Olympic Games“, 143.

¹⁰⁷ Kobierecki, „Russia and Its International Image“, 173–174.

¹⁰⁸ Wendt, „Looking Back at Sochi: Lessons from Putin's Games“.

¹⁰⁹ Ibid.

Olympijské hry 2014 tedy byly z organizačního i sportovního hlediska velmi úspěšné, z ruského pohledu je lze vnímat za jeho definitivní návrat na světovou scénu.¹¹⁰ Překonání různých problémů spojených s organizací her, stejně jako nenaplnění mnoha obav ohledně ruského pořadatelství, skutečně přispěly ke zlepšení obrazu Ruska v zahraničí.¹¹¹ Zároveň skrze olympijské hry v Soči Rusko jasně ukázalo, že je schopné pořádat mezinárodní sportovní akce největších rozměrů.

Jak ale bude zmíněno v následující kapitole, veškerých zisků v oblasti mezinárodní prestiže se Rusko vzdalo již pár dní po skončení olympiády, a to svou invazí na ukrajinský Krym. V reakci na ni uvalila na Rusko řada demokratických zemí různé politické a ekonomické sankce, které mimo jiné reflektují opětovný pokles mezinárodního vnímání Ruské federace. Zároveň na této situaci lze v ruských nejvyšších kruzích vyčíst prioritizaci podpory a jednoty na domácí scéně před dopady na poli mezinárodním. Olympijské hry a následné ruské manévry na Krymu totiž splnily primární cíle Vladimira Putina, tedy upevnění své popularity v zemi, zvýšení vlastenectví mezi obyvatelstvem či semknutí celého národa. Citelné zhoršení ruské image v mnoha státech světa bylo pro Kreml sice nepříjemné, navíc když se tak stalo nedlouho po zvýšení prestiže skrze zdařilé olympijské hry, avšak ne tak podstatné, jako situace vnitrostátní.¹¹²

2.2 Ruská anexe Krymu

Během dvou únorových týdnů roku 2014 měla hlavní pozornost světové veřejnosti směřovat do Soči za soutěžením na zimních olympijských hrách. Přestože i v Rusku byla v průběhu her věnována pozornost především sportovnímu dění, Kreml nemohl nechat bez povšimnutí vývoj situace v sousední Ukrajině, kde po masivních demonstracích padla proruská vláda s prezidentem Viktorem Janukovyčem. Existovala však určitá spojitost mezi těmito dvěma událostmi, jež přitahovaly zájem mezinárodní veřejnosti?

K rozboru souvislostí mezi olympijskými hrami 2014 a ruskou anexí Krymu je zapotřebí nejdříve pochopit situaci na Ukrajině. Výrazné nepokoje zde odstartovaly koncem roku 2013, když tehdejší proruský prezident Viktor Janukovyč nepodepsal asociační dohodu Ukrajinou

---

¹¹⁰ Wendt, „Looking Back at Sochi: Lessons from Putin's Games“.

¹¹¹ Kramareva a Grix, „‘War and Peace’ at the 1980 Moscow and 2014 Sochi Olympics“, 1414.

¹¹² Grix a Kramareva, „The Sochi Winter Olympics and Russia’s unique soft power strategy“, 468.

s Evropskou unií.¹¹³ Reakce ukrajinské veřejnosti na rozhodnutí Janukovyče na sebe nenechala dlouho čekat. Počty protestujících rychle narůstaly, v prosinci se počet demonstrantů, navzdory zásahům policie proti protestům, vyšplhal dokonce na 800 000.¹¹⁴ Kromě neschválení asociační dohody byli demonstranti proti rozsáhlé korupci v zemi, zdejší policejní brutalitě či zneužívání moci ukrajinského vedení v čele s prezidentem Janukovyčem.¹¹⁵ Po ruské finanční pomoci Ukrajině se situace uklidnila, avšak ne na dlouho.

Spouštěčem další vlny mohutných demonstrací na Ukrajině se v polovině ledna 2014 stalo schválení zákonů, které zakazovaly protivládní protesty prakticky v jakékoliv jejich podobě.¹¹⁶ Najít společnou řeč mezi Janukovyčem a hlavními představiteli opozice se však nedařilo. V nejvýraznější podobě demonstrace vypukly ve druhé polovině února, společně s blížícím se koncem olympijských her v Soči. V úterý, 18. února, proběhla masivní demonstrace před budovou ukrajinského parlamentu, ani v následujících dnech nepokoje nepolevovaly. Nakonec došlo s přispěním ministrů předních států Evropské unie k dohodě mezi Janukovyčem a opozicí ohledně uspořádání předčasných prezidentských voleb a změny ústavy.¹¹⁷ Krátce na to však ukrajinský prezident uprchl ze země, jak se později ukázalo, do Ruska. Posléze byl Viktor Janukovyč parlamentem zbaven své funkce prezidenta a zároveň 22. února padla zdejší proruská vláda.¹¹⁸ Všechny protesty a srážky demonstrantů s policií si nakonec vyžádaly přes 100 obětí.¹¹⁹ Během závěrečných sportovních klání v Soči tak došlo v sousední Ukrajině, pro Moskvu strategicky velmi důležitém státu, ke změně politického režimu.

Zatímco na Ukrajině docházelo k zásadním vnitropolitickým otřesům, ruské vedení bylo rozptýleno sportovním děním v Soči. Den po zahájení her sice Kreml pozastavil finanční půjčku Ukrajině z konce předešlého roku, avšak nic nenasvědčovalo tomu, že probíhající protesty na Ukrajině přerostou v násilné demonstrace. Samotný Vladimir Putin se během prvních dní olympiády často setkával s různými zahraničními sportovci, sportovními mužstvy či diváky.

---

¹¹³ Alisa Sobolieva, „EuroMaidan Revolution“, The Kyiv Independent, <https://kyivindependent.com/euro-maidan-revolution/> (staženo 22. března 2023).

¹¹⁴ Kobierecki, „Russia and Its International Image“, 176.

¹¹⁵ <https://kyivindependent.com/euro-maidan-revolution/>

¹¹⁶ The Guardian, „Ukrainian president approves strict anti-protest laws“, publikováno 17. ledna 2014, <https://www.theguardian.com/world/2014/jan/17/ukrainian-president-anti-protest-laws> (staženo 22. března 2023).

¹¹⁷ Taras, „Putin’s Sochi hubris“, 494.

¹¹⁸ <https://kyivindependent.com/euro-maidan-revolution/>

¹¹⁹ Open Society Foundations, „Understanding Ukraine’s Euromaidan Protests“, naposledy upraveno v květnu 2019, <https://www.opensocietyfoundations.org/explainers/understanding-ukraines-euromaidan-protests> (staženo 22. března 2023).

Prvním jeho výraznějším odklonem od sportovního dění bylo až předsedání zasedání Bezpečnostní Rady Ruska (*Security Council of Russia, SCRF*), kde se kromě probíhající olympiády řešila i situace na Ukrajině. Zároveň však v tentýž den stihl navštívit i hokejové utkání mezi Ruskem a Spojenými státy americkými.¹²⁰

Největší vlna protestů na Ukrajině přišla ve druhé polovině února, tedy během posledního týdne olympijských her v Soči, které končily 23. února. V této době bylo třaskavé dění v Kyjevě natolik zásadním tématem, že mu mnoho mezinárodních televizních stanic přikládalo větší důležitost, než sportovním kláním v nedalekém Soči. Před slavnostním ukončením her dokonce řada televizních reportérů narychlo cestovala ze Soči do ukrajinské metropole.¹²¹

Poslední olympijský týden si už nemohl dovolit věnovat takovou pozornost sportovnímu dění jako doposud ani Vladimir Putin. Musel vést strategicky zásadní telefonáty nejen s Viktorem Janukovyčem, ale i s představiteli významných evropských zemí. Zároveň však, jakožto hlavní tvář stojící za ruským pořádáním her, nadále věnoval čas blahopřání úspěšným sportovcům či oslavám s ruskými medailisty. V pátek, 21. února, podepsal Janukovyč dohodu o předčasných prezidentských volbách a změně ústavy, se kterou však Moskva zásadně nesouhlasila. Kvůli nastalé situaci v tentýž den proběhl telefonát mezi lídry dvou hlavních světových mocností, Vladimírem Putinem a Barackem Obamou. V dalších dvou dnech probíhalo krizové jednání SCRF, svolané z důvodů ohrožení ruských zájmů na Ukrajině. Později sám Putin vzpomínal, že na tomto jednání došlo k definitivnímu rozhodnutí Kremlu anektovat Krym.¹²²

Po schůzi SCRF se ruský prezident musel rychle přesunout do Soči, aby byl přítomen na závěrečném olympijském ceremoniálu. Ještě předtím si však nenechal ujít několik posledních sportovních klání her. Putin v Soči nakonec zůstal i den po olympiádě, aby dekoroval úspěšné ruské sportovce. Prvním dnem, kdy se ruský prezident začal naplno věnovat ukrajinské problematice, bez jakéhokoliv rozptylování v podobě olympiády, byl až 26. únor. Hned další den Putin nařídil vojenská cvičení ruských sil v blízkosti ukrajinských hranic.¹²³ Tou dobou už ale bylo na Ukrajině několik dní po velkých protestech, jelikož v Kyjevě už neseděli proruští ministři ani již bývalý prezident Viktor Janukovyč. Od 27. února začalo obsazování strategicky důležitých budov na Krymu neidentifikovanými ozbrojenci, pravděpodobně se ale jednalo o ruské vojáky. Když krátce poté ruský parlament schválil nasazení národních jednotek na

---

¹²⁰ Taras, „Putin’s Sochi hubris“, 493–494.

¹²¹ Ibid., 496.

¹²² Ibid., 494–495.

¹²³ Ibid.

Ukrajíně, byla přímá ruská účast na Krymu již neoddiskutovatelná.¹²⁴ Jak je již zmíněno výše, část ozbrojených složek účinkujících na Krymu přitom jen o několik dní dříve dohlížela na bezpečný průběh olympijských klání v Soči.

Kreml nasadil své síly na Ukrajině velmi rychle po skončení olympijských her. Zůstává však otázkou, kdyby nebylo sportovní události v Soči, jestli by Rusko reagovalo dříve než v době, kdy byl Kyjev již proevropský. Přidělení olympiády městu Soči totiž Putin považoval do velké míry za své osobní vítězství. Je možné, že i proto nepodnikl žádné akce na Ukrajině již v průběhu her, aby jeho olympiáda nebyla negativně ovlivněna jakýmkoliv politickými kontroverzemi.¹²⁵ Hladkému průběhu celé olympiády potřeboval být maximálně nablízku, když se Rusko, coby její pořadatel, ukazovalo světu ve skvělém světle. Osobní návštěvy na sportovních kláních či setkání se samotnými sportovci si navíc nemohl nechat ujít ani jako zarytý příznivec sportu. Hry musel doprovázet i z důvodu budování své image, jelikož se již dlouho před olympiádou veřejně prezentoval jako vášnivý sportovní fanoušek a zároveň i sportovec ve velmi dobré kondici. Vladimir Putin byl natolik zaneprázdněn olympijským děním, že mohlo jednoduše dojít k podcenění závažnosti běhu událostí na Ukrajině.¹²⁶

Putin sice v reakci na dění na Ukrajině nařídil ofenzivu, avšak ne v Kyjevě, kde by se mohl pokusit zabránit konci prokremelské vlády, ale pouze na Krymu. Anexi Krymu tak lze považovat za opožděnou reakci Moskvy na změnu režimu na Ukrajině. Zisk Krymu, i přes svůj strategický význam pro Rusko, totiž nemůže Moskvě vyvážit ztrátu Ukrajiny jako jí nakloněné země.¹²⁷ Koncem roku 2014 pak Vladimir Putin označil za viníky tragických událostí na Krymu západní civilizaci.¹²⁸

Existují však i domněnky, že rozhodnutí anektovat Krym nebylo vyústěním neklidných událostí na Ukrajině, nýbrž že bylo plánováno již dlouhou dobu dopředu. Zimní olympijské hry v Soči v tomto scénáři měly sloužit k upoutání pozornosti na skvěle organizačně zvládnutou sportovní událost a tím potlačit mezinárodní zájem o následné události na Krymu. Zatímco celý svět měl hledět na napínavé sportovní soutěže a závody, Kreml měl skrytě soustředit své úsilí na strategii ohledně svého postupu na Ukrajině.¹²⁹

---

¹²⁴ Kobierecki, „Russia and Its International Image“, 177.

¹²⁵ Ibid., 178.

¹²⁶ Taras, „Putin’s Sochi hubris“, 501–502.

¹²⁷ Ibid., 491–492.

¹²⁸ Orttung a Zhemukhov, *Putin's Olympics*, 117.

¹²⁹ Taras, „Putin’s Sochi hubris“, 491.

Ačkoliv tuto teorii nelze zcela vyloučit, je z několika důvodů poměrně nepravděpodobná. Jedním z nich jsou finance vynaložené k uspořádání olympiády. Jak je zmíněno výše, hry v Soči byly do té doby nejdražší olympiádou v historii, když Rusko stály přibližně 55 miliard dolarů. Stěží předpokládat, že po takto masivních investicích by Kreml plánovaně zahodil veškerou získanou prestiž spojenou s olympijskými hrami. Sám bývalý ministr zahraničních věcí Spojených států amerických Henry Kissinger se zmínil, že je nepředstavitelné, že by Rusko přetvořilo Soči na zimní olympijské středisko a ukázalo se světu jako součást západní civilizace, aby brzy poté plánovaně zahájilo vojenskou operaci na Ukrajině.¹³⁰ Pořádání olympijských her navíc dlouhodobě bývá využíváno jako prostředek k vylepšení mezinárodní soft power dané země, to znamená zvyšování internacionálního vlivu sympatiemi a přitažlivostí státu, bez použití síly.¹³¹ Je proto velmi pravděpodobné, že Kreml začal plánovat anexi Krymu až se závěrem sportovního dění v Soči, v reakci na znepokojující vývoj událostí na Ukrajině.

Za opožděnou ruskou reakcí na protesty a změnu režimu na Ukrajině je samozřejmě nutné zmínit i další potenciální důvody kromě olympijských her v Soči a Putinova blízkého vztahu ke sportu. Jedním z nich určitě může být vztah ruského prezidenta k Viktoru Janukovyčovi. Ačkoliv se jednalo o spojence, Putin k ukrajinské hlavě státu již delší dobu cítil určitý odpor. Hlavním narušením vzájemných vztahů byl Janukovyčův nezáměr o začlenění Ukrajiny do Eurasijského ekonomického svazu (*Eurasian Economic Union*, EAEU) na podzim roku 2010. Když navíc Putin navštívil Kyjev, setkal se s protesty mířenými ostře přímo proti jeho osobě, které dával za vinu mimo jiné ukrajinskému prezidentovi. Od té doby se obě hlavy státu stýkaly jen velmi zřídka. Další příčinou ruského podcenění ukrajinské situace z počátku roku 2014 může být Putinovo přesvědčení, že Ukrajina není Rusku cizím národem. Ukrajinci, stejně jako Rusové, měli být natolik vtaženi do sportovního dění v Soči, že pro ně Janukovyčovo zamítnutí asociační dohody s Evropskou unií nemělo představovat výraznější podnět k nespokojenosti. Všechny tyto aspekty, spolu s olympiádou v Soči, mohly do určité míry ovlivnit ruskou reakci na události na Ukrajině začátkem roku 2014.¹³²

Mezinárodní prestiž Ruska, která měla v letech předcházejících olympiádě spíše klesající tendenci, se v jejím průběhu dočkala citelného zvýšení. I přes mnohé skeptické hlasy ohledně

---

¹³⁰ Taras, „Putin’s Sochi hubris“, 492.

¹³¹ Aldo Matteucci, „Soft Power in 2023 geopolitics“, Diplo, publikováno v roce 2005, <https://www.diplomacy.edu/resource/soft-power-the-means-to-success-in-world-politics/> (staženo 24. března 2023).

¹³² Taras, „Putin’s Sochi hubris“, 498.

lokace her byla olympiáda po všech stránkách velmi zdařilá. Následná ruská anexe Krymu však dala zapomenout veškerému pozitivnímu odkazu her. Je však velmi složité přesně určit, v jaké podobě se hry v Soči a ruská politika vůči Ukrajině vzájemně ovlivňovaly. Kreml v průběhu her ale zcela jistě nechtěl riskovat zhoršení jejich reputace eskalováním napětí u své sousední země. Když se Vladimir Putin zabýval děním na Ukrajině, tak byl navíc dennodenně rozptylován olympijským děním. Z těchto důvodů lze předpokládat, že nebyt olympijských her v Soči, Kreml by reagoval na protesty na Ukrajině rázněji či dříve.

Závěr

Práce si klade za cíl zanalyzovat vliv olympijských her v Soči na ruskou vnitrostátní situaci a na mezinárodní dění. Nejspíš největší výzvou během psaní práce bylo zjistit, jestli, případně do jaké míry, je určitá tematika či problematika s olympiádou provázaná. V některých otázkách, například u rozvoje Soči či u environmentálních kontroverzí, je vazba s hrami poměrně jednoznačná. V jiných případech, typicky u ruské reakce na protesty na Ukrajině a u následné anexe Krymu, je však podstatně náročnější zanalyzovat, jak by se situace vyvíjela nebýt olympiády v Soči.

Je však zřejmé, že olympijské hry 2014 jsou v novodobých ruských dějinách významnou událostí, a to nejen ze sportovního hlediska. Vladimíru Putinovi, jakožto osobě nejvíce spjaté s jejich pořádáním, pomohly k nárůstu popularity v zemi. V Rusku sice existovaly i skupiny obyvatel nespokojené s některými politikami Kremlu, například různé ekologické skupiny či hnutí za práva LGBT komunity. Vyjma určitých dílčích úspěchů spojených s olympiádou jim však v Rusku nebyla věnována přílišná pozornost. Organizačně velmi zdařilý průběh her, stejně jako řada medailových úspěchů ruských sportovců, posléze zatlačily tato témata do pozadí a naopak přispěly ke zvýšení národní hrdosti ve společnosti. Řada opatření k zaručení bezpečnosti na olympiádě zároveň sloužila Kremlu k dalšímu posílení dohledu nad ruskými občany. Akumulace ozbrojených jednotek kolem Soči navíc nejen že zabránila jakýmkoliv bezpečnostním hrozbám v průběhu her, ale také sehrála významnou roli v následné ruské anexi Krymu.

Jelikož se Soči nachází nedaleko Krymu, mohla se část ruských jednotek po skončení olympiády rychle přesunout na Ukrajinu. I mimo to však lze předpokládat, že by reakce Kremlu, nebýt olympijských her v Soči, nebyla na dění na Ukrajině počátkem roku 2014 obdobná. Demonstrace v Kyjevě a dalších městech eskalovaly v době, kdy byly olympijské hry v plném proudu. Ruské nejužší vedení tak muselo věnovat svou pozornost oběma těmto událostem naráz, plně se Kreml začal zabývat děním na Ukrajině až po oficiálním ukončení her. Vladimir Putin, jakožto velký sportovní příznivec, navíc nechtěl v průběhu olympiády poškodit jejich reputaci určitými agresivními kroky vůči Ukrajině. Olympijské hry v Soči měly výrazný dopad i na mezinárodní vnímání Ruské federace. I přes velké množství různých pochybností, především ze západního světa, Rusko uspořádalo velmi povedené hry, které přispěly ke zlepšení image státu. Nabytá mezinárodní prestiž však Kremlu, z důvodu pozdější anexe Krymu, vydržela pouze velmi krátkou dobu.

Problematiku olympiády v Soči by bylo určitě možné nadále rozpracovat. Tato práce rozebírá především působení olympijských her 2014 na mimosportovní dění. Zajímavá by však byla i analýza opačným směrem, tedy jak ruská vnitrostátní situace a mezinárodní vztahy ovlivnily konkrétní aspekty olympijských her v Soči. Podnětem k dalšímu výzkumu by mohl být i dopingový skandál ruského sportu, jehož tehdejší utajování bylo pro ruské vedení zjednodušené pořádáním olympijských her. Po skončení v současnosti probíhajícího konfliktu mezi Ruskem a Ukrajinou bych ke zkoumání určitě doporučil jeho propojenost s mezinárodním sportovním děním.

Summary

The aim of the thesis is to analyse the implications of the Olympic Games in Sochi on the Russian domestic situation and on international affairs. Probably the biggest challenge during the writing of the thesis was to find out if, or to what extent, a certain topic or issue is intertwined with the Olympics. On some issues, such as the development of Sochi or environmental controversies, the link with the Games is quite clear. However, in other cases, such as Russia's response to the protests in Ukraine and the subsequent annexation of Crimea, it is much more difficult to analyse how the situation would have evolved had it not been for the Sochi Olympics.

However, it is clear that the 2014 Olympic Games are a significant event in modern Russian history, not only from a sporting point of view. For Vladimir Putin, as the person most associated with hosting them, they have helped to boost his popularity in the country. There were also groups among the population dissatisfied with certain Kremlin policies, such as various environmental groups or the LGBT rights movement. However, apart from some partial successes linked to the Olympics, they have not received much attention in Russia. The organisational success of the Games, as well as the many victories of Russian athletes, have subsequently pushed these issues into the background and, on the contrary, contributed to increased national pride in society. At the same time, a number of measures to guarantee security at the Olympics served to further strengthen the Kremlin's surveillance of Russian citizens. Moreover, the accumulation of armed forces around Sochi not only prevented any security threats during the Games, but also played a significant role in Russia's subsequent annexation of Crimea.

Since Sochi is located near Crimea, some Russian troops could quickly move to Ukraine after the Olympics. Even beyond that, however, it is safe to assume that the Kremlin's reaction to events in Ukraine in early 2014 would not have been same if not for the Sochi Olympics. Demonstrations in Kiev and other cities escalated while the Olympics were in full swing. Russia's closest leadership thus had to turn its attention to both events at once, with the Kremlin only fully engaged with affairs in Ukraine after the Games had officially ended. Moreover, Vladimir Putin, as a big sports fan, did not want to damage the reputation of the Olympics by certain aggressive actions towards Ukraine. The Sochi Olympics also had a significant impact on the international perception of the Russian Federation. Despite numerous doubts, especially from the Western world, Russia organised a very successful Games, which contributed to

improving the image of the state. However, the international prestige gained by the Kremlin, due to the later annexation of Crimea, lasted only for a very short time.

The issue of the Sochi Olympics could certainly be further developed. This thesis has mainly analysed the impact of the 2014 Olympic Games on non-sporting events. However, it would also be interesting to analyse it in the opposite direction, that is how Russia's domestic situation and international relations influenced specific aspects of the Sochi Olympics. The doping scandal in Russian sport, the concealment of which at the time was made easier for the Russian leadership by the hosting of the Olympic Games, could certainly be a stimulus for further research as well. With the end of the ongoing conflict between Russia and Ukraine, I would certainly recommend to analyse its interconnectedness with international sporting events.

Použitá literatura

Knižní tituly

- Orttung, Robert W., a Sufian N. Zhemukhov. *Putin's Olympics: The Sochi Games and the Evolution of Twenty-First Century Russia*. London: Routledge, 2017.
- Sarantakes, Nicholas Evan. *Dropping the Torch: Jimmy Carter, the Olympic Boycott, and the Cold War*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011.

Kapitoly v knize

- Cantelon, Hart a James Riordan. „Sochi 2014: The Russian Oligarchy and Winter Games Funding“. In *Playing for Change: The Continuing Struggle for Sport and Recreation*, ed. Russell Field. Toronto: University of Toronto Press, 2015, 94–118.
- Dubrovskiy, Dmitry. „The Moscow 1980 and Sochi 2014 Olympic Games: Dissent and Repression“. In *The Ideals of Global Sport: From Peace to Human Rights*, ed. Barbara J. Keys. University of Pennsylvania Press, 2019, 136–155.
- Edenborg, Emil. „Sochi: The nation on display“. In *Politics of Visibility and Belonging*, ed. Emil Edenborg. Routledge, 2017, 106–147.
- Mertin, Evelyn. „The Soviet Union and the Olympic Games of 1980 and 1984“. In *East Plays West: Sport and the Cold War*, ed. Stephen Wagg a David Andrews. London: Routledge, 2007, 235–252.
- Pinto, Goel. „Israel should have Boycotted Sochi over Russia's Anti-Gay Record“. In *The Olympics*, ed. Noah Berlatsky. Farmington Hills, Mich: Greenhaven Publishing LLC, 2016, 42–44.

Odborné články

- Brady, Anne-Marie. „The Beijing Olympics as a Campaign of Mass Distraction“. *The China Quarterly*, č. 197 (2009): 1–24, <https://www.jstor.org/stable/27756420> (staženo 9. června 2023).
- Ekberg, Johan a Michael Strange. „What happened to the protests? The surprising lack of visible dissent during the Sochi Winter Olympics“. *Sport in Society* 20, č. 4 (2017): 532–545, <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1100889> (staženo 21. dubna 2023).

- Grix, Jonathan a Nina Kramareva. „The Sochi Winter Olympics and Russia’s unique soft power strategy“. *Sport in Society* 20, č. 4 (2017): 461–475, <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1100890> (staženo 11. února 2023).
- Guttman, Allen. „The Cold War and the Olympics“. *International Journal* 43, č. 4 (1988): 554–568, <https://doi.org/10.2307/40202563> (staženo 6. června 2023).
- Kobierecki, Michał Marcin. „Russia and Its International Image: From Sochi Olympic Games to Annexing Crimea“. *International Studies* 18, č. 2 (2016): 165–186, <https://doi.org/10.1515/ipcj-2016-0016> (staženo 4. března 2023).
- Kramareva, Nina a Jonathan Grix. „‘War and Peace’ at the 1980 Moscow and 2014 Sochi Olympics: The Role of Hard and Soft Power in Russian Identity“. *The International Journal of the History of Sport* 35, č. 14 (2018): 1407–1427, <https://doi.org/10.1080/09523367.2019.1610400> (staženo 11. února 2023).
- Müller, Martin. „Popular Perception of Urban Transformation through Megaevents: Understanding Support for the 2014 Winter Olympics in Sochi“. *Environment and Planning C: Government and Policy* 30, č. 4 (2012): 693–711, <https://doi-org.ezproxy.is.cuni.cz/10.1068/c11185r> (staženo 8. března 2023).
- Persson, Emil a Bo Petersson. „Political mythmaking and the 2014 Winter Olympics in Sochi: Olympism and the Russian great power myth“. *East European politics* 30, č. 2 (5. února 2014): 192–209, <https://doi.org/10.1080/21599165.2013.877712> (staženo 10. února 2023).
- Petersson, Bo, Karina Vamling a Alexandra Yatsyk. „When the party is over: developments in Sochi and Russia after the Olympics 2014“. *Sport in Society* 20, č. 4 (2017): 455–460, <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1100888> (staženo 16. května 2023).
- Taras, Ray. „Putin’s Sochi hubris: righting the ship of sport, wronging the ship of state?“. *Sport in Society* 20, č. 4 (2017): 489–504, <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1100892> (staženo 17. března 2023).
- Wendt, John T. „Looking Back at Sochi: Lessons from Putin's Games“. *The Entertainment and sports lawyer* 32, č. 3 (2016), <https://ukaz.cuni.cz/> (staženo 15. prosince 2022).

Internetové zdroje

- Encyclopedia Britannica. „Antwerp 1920 Olympic Games“. Naposledy upraveno 13. dubna 2023. <https://www.britannica.com/event/Antwerp-1920-Olympic-Games> (staženo 15. června 2023).
- Matteucci, Aldo. „Soft Power in 2023 geopolitics“. Diplo. Publikováno v roce 2005. <https://www.diplomacy.edu/resource/soft-power-the-means-to-success-in-world-politics/> (staženo 24. března 2023).
- Olympics. „Olympic Games Munich 1972“. <https://olympics.com/en/olympic-games/munich-1972> (staženo 15. června 2023).
- Open Society Foundations. „Understanding Ukraine’s Euromaidan Protests“. Naposledy upraveno v květnu 2019. <https://www.opensocietyfoundations.org/explainers/understanding-ukraines-euromaidan-protests> (staženo 22. března 2023).
- Ralph, Elizabeth F. „Vladimir Putin, King of All Sport“. Politico. Publikováno 2. července 2014. <https://www.politico.com/magazine/gallery/2014/02/vladimir-putin-king-of-all-sport-000020/> (staženo 25. února 2023).
- Sobolieva, Alisa. „EuroMaidan Revolution“. The Kyiv Independent. <https://kyivindependent.com/euro-maidan-revolution/> (staženo 22. března 2023).
- Sociologická encyklopedie. „Autostereotyp a heterostereotyp“. Naposledy upraveno 10. prosince 2017. https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Autostereotyp_a_heterostereotyp (staženo 24. června 2023).
- The Guardian. „Ukrainian president approves strict anti-protest laws“. Publikováno 17. ledna 2014. <https://www.theguardian.com/world/2014/jan/17/ukrainian-president-anti-protest-laws> (staženo 22. března 2023).
- Wallace, Ava a Emily Giambalvo. „A timeline of Russia’s state-sponsored Olympic doping scandal“. The Washington Post. Naposledy upraveno 14. února 2022. <https://www.washingtonpost.com/sports/olympics/2022/02/11/russia-olympics-doping-scandal/> (staženo 23. června 2023).

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno: Jonáš Kulveit
E-mail: 54334408@fsv.cuni.cz
Semestr: ZS
Akademický rok: 2022/23
Název práce: Vnitrostátní a mezinárodní dopady pořádání olympijských her 2014 v Soči pro Rusko
Předpokládaný termín ukončení (semestr, školní rok): LS, 2022/23
Vedoucí bakalářského semináře: PhDr. David Emler, Ph.D.
Vedoucí práce: PhDr. David Emler, Ph.D.
V čem se oproti původnímu zadání změnil cíl práce? Cíl práce se mi od jejího původního projektu z jara 2022 změnil hned několikrát. Nejdříve jsem chtěl zkoumat sportovní akce ovlivněné sovětskou misí v Afghánistánu v 80. letech a současnou ruskou invazí na Ukrajině. Po úplné změně tématu i názvu práce bylo jejím cílem zanalyzovat provázanost OH 2014 v Soči s tehdejší ruskou politickou situací. Posléze došlo k zúžení tématu práce a novým cílem bylo zkoumat ambice V. Putina ve spojitosti s OH 2014, což se však ukázalo být poměrně obtížným úkolem. Finálním cílem práce tak je rozebrat důsledky a význam her v Soči pro Rusko, a to za pomoci této výzkumné otázky: „Jaké byly dopady ruského pořádání olympijských her 2014 na zdejší vnitrostátní poměry a na mezinárodní postavení Ruska?“
Jaké změny nastaly v časovém, teritoriálním a věcném vymezení tématu? Prvotní myšlenkou bylo zabývat se sportovními akcemi po celém světě ovlivněnými nejdříve sovětskou misí v Afghánistánu v 80. letech a poté současnou ruskou invazí na Ukrajině. Od té doby tedy došlo k výrazným změnám téměř ve všech aspektech tématu. Jakmile jsem se však rozhodl zaměřit se na OH 2014 v Soči a na Rusko, k zásadním změnám již nedocházelo. Co se týče časového vymezení, klíčový pro mě bude rok 2014, avšak pro úplné uchopení problematiky bude nezbytné věnovat se i době před a po tomto roce. Teritoriálně bude práce ukotvena hlavně v Rusku, v mezinárodních dopadech však bude třeba zajít i za hranice Ruska, především na Ukrajinu.
Jak se proměnila struktura práce (vyjádřete stručným obsahem)? 1) Úvod: uvedení do problematiky, kritika literatury, vymezení klíčových termínů, stručná historie politizace OH 2) Stat' a. Dopady OH 2014 na vnitrostátní ruské poměry b. Dopady OH 2014 na mezinárodní dění a postavení Ruska 3) Závěr: shrnutí textu

<p>Jakým vývojem prošla metodologická koncepce práce? Prvotně, když jsem se chtěl věnovat válce v Afghánistánu a současnému konfliktu na Ukrajině, jsem uvažoval o metodě komparace. Od této myšlenky jsem však rychle upustil. Nyní bych chtěl za pomoci především sekundárních zdrojů zanalyzovat dopady OH 2014 na ruskou vnitrostátní situaci a mezinárodní poměry.</p>		
<p>Které nové prameny a sekundární literatura byly zpracovány a jak tato skutečnost ovlivnila celek práce? Po nově zpracovaných zdrojích jsem příliš nepátral. Co se týče seznamu literatury, tak spíše došlo k jeho téměř kompletní obměně z důvodu změny názvu, cíle i celého tématu práce.</p>		
<p>Charakterizujte základní proměny práce v době od zadání projektu do odevzdání tezí a pokuste se vyhodnotit, jaký pokrok na práci jste během semestru zaznamenali (v bodech):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prvotní myšlenkou bylo zabývat se vlivem sovětské mise v Afghánistánu a ruské invaze na Ukrajině na sportovní dění. Práci na dané téma se však z více důvodů, především kvůli nedostatku literatury ke konfliktu na Ukrajině, ukázalo velmi náročné napsat. • Začátkem tohoto zimního semestru jsem se tedy rozhodl pro nový název práce: Vliv OH 2014 v Soči na politiku a mezinárodní vztahy. Tato problematika byla však na nároky bakalářské práce příliš široká, bylo třeba ji zúžit a specifikovat, čemu přesně se chci v práci věnovat. • Nové téma: Ambice Vladimira Putina v souvislosti s pořádáním OH 2014 v Soči. Od této změny tématu jsem již příliš nezasahoval do struktury práce či literatury, hlavním problémem se však ukázalo, že ambice V. Putina jsou s těžší přesně zjiřitelné a doložitelné. • Finální název práce: Vnitrostátní a mezinárodní dopady pořádání olympijských her 2014 v Soči pro Rusko. 		
<p>Podpis studenta a datum: Kulveit, 24.1.2023</p>		
Schváleno:	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí bakalářského semináře		